Løg-þingis Bókin,

innihaldandi þad,
er giørdist og framfór
fyrir
Løgþingis-Réttinum,
Arid 1798.

Leirárgørdum vid Leirá, 1798.
Prentud á kostnad Bjørns Gottskálkssonar,
af Bókþryckjara G. J. Schagfjord.

Num. I.

Annó 1798 þann 9da Júlí, vid Öxará, setti Lögmadur Magnús Olafsson uppá eginn og Hra. Lögmanns M. Stephensens vegna almennilegt Logþíng, og útnefndi til Réttarins þénustu eptirskrifada Lögréttu-menn, nefnilega:

Ur Gullbríngu-sýslu:
Bjarna Haldórsson.

Ur Arness-sýslu:
Vernhard Gunnarsson og
Magnús Þórdarson.

Ur Borgarfjardar-sýslu:
David Bjørnsson.

Vóru svo upphrópadir málspartar úr sudur og austur Lögdæminu, og mætti Páll Gudmundsson á Bodmúlastødum í Rángárvalla-sýslu í einnt

af honum hingad innstefndri sok, en þar Logþingis-skrifari Th. Nicólaison er, sem Fullmektugur Eiriks Einarssonar, Páls Contrapartur í tjedu máli, og hingad til Logþingisins er enginn sá kominn, er ei hefir her málum ad gegna og kunni ad þjena Rettinum í Logþingisskrifarans stad, svo verdur sokin eckí í þetta sinn fyrirtekin, og med því dagur var ad qvoldi kominn, var frá Rettinum gengid. Ut supra.

M. Olafsson.

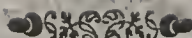
Num. II.

Þann 11ta Júlí settist í Rettinn Logmadur M. Stephensen og tók fyrst nýuefndann Logrettumann Þórarinn Kolbeinsson úr Kjósarsýslu í eid. Mætti svo fyrir Rettinum Presturinn Síra Sæmundur Magnússon Hólm, og framlagdi skriflega beidni af dagsdató til Logmannsins um ad skicka sér Talsmann í hans fyrirhafanda máli mót Chírurgus Backmann og Sýslumanni Finni. Beidnin var upplesin og merkud lit. A. Logmadurinn lofar ad skicka Prestinum einhvorn Talsmann innann morguns, hvorsvegna málsins frekari fyrirtekt bídur nefnds edur annars hentugs tíma.

Num. III.

Sama f. m. mætti fyrir Rettinum fyrrum Presturinn Asgrímur Vigfússon, og óskadi ad sér

einn-

einninn Talsmadur stickadist í því máli, sem Bjarni Jónssonar á Stóruhnausum í Snæfellnessýslu hefir hafdad honum á móti; en þar enginn málid ovidridinn Sýslumadur er enn nú til Løgþingis sins kominn, hvørn Løgmadurinn sett geti honum fyrir Talsmann, gefst Ex-prestinum, eptir ósk hans, frestur til morguns, til ad koma ser samann vid einhvørn af Løgrettumønnum um tilsvar hans málsóknar ásamt stefnandanum sjálfum. Undir eins mætti Sýslumadur V. Thórarinsson og framlagdi í Rettinn Hr. Stiptamtmanns O. Stephánssonar Ordre til sin af 6ta þessa m., ad forsvara ofannefnds Bjarna Jónssonar þrætumál fyrir þessum Retti, hvørin var upplesin og merkud lit. A. ;, Ut supra.

M. Stephensen.

Num. IV.

Saina Eptirmiddag vóru ad forlagi Hra. Stiptamtmannsins O. Stephánssonar, í Løgþingisrettinum upplesnar kónglegar allranádugustu Forordningar og Placater, m. m.

1.) Forordning af 20de Jan. 1797, som befaler: at Vidner ej maae føres, forinden Hovedsagen er bleven indklaget for Forligelses Commissionen, samt at Segsmaale efter Vexel-Obligationer ikke herefter skulle være undtagne frá, at ind-

 kom-

komme for bemeldte Commission, forend desangaaende skrides til Rettergang.

2.) Forordning af samme Dato, om Forligelses Indretninger paa Landet i Norge.

3.) Forordning af 5te Maii 1797, som bestemmer: at der herefter skal paa Landet i Norge holdes overordentlige Tinge, til Rettergangens hastigere Fremme og Afgjørelse ved Underretten, m. v.

4.) Placat af samme Dato, angaaende en nærmere Bestemmelse i Henseende til Attester af Kirkebøgerne i Delinqvent Sager.

5.) Placat af 24de Junii 1797, angaaende Nedsættelse i Renten af Umyndiges Midler, som herefter indtages i den Kongelige Kasse.

6) Placat af 13de Octobr. 1797, som tillader alle Fiskende i Norge, at udsætte deres Garn, baade Søndags Aften og de Aftener, der foregaae Søn- og Hellig-Dagene.

7.) Hans Kongel. Majts. Acceptations Act af 5te Jan. 1798, af det preussiske Hofs Declaration, hvorved den under 17de Decembr. 1790 sluttede Convention, om gjensidig Ophævelse af Decimations Retten, udstrækkes til de, med de preussiske Lande forenede Fyrstendømmer Anspach og Bayreuth, hvis væsentlige Indhold, : Føl-

i Følge det danske Cancellies Skrivelse af 10de Febr. d. A. her til almindelig Efterretning bekjendtgjøres for vedkommende Jurisdictioner.

8.) Forordning af 9de Febr. 1798, som forklarer D. L. 5 B. 14 Cap. 56 Art. og N. L. 5 B. 13 Cap. 54 Art., samt nærmere bestemmer, hvorvidt løse Qvitteringer skulle ansees gyldige, for Afbetalinger paa Gjældsbreve, naar samme ej paa Brevene selv findes at være afskrevne.

9.) Placat af 28de s. M., angaaende Vedblivelsen af den i Placaten af 6te Julii 1787 allernaadigst bevilgede Præmie, til Opmuntring og Understøttelse for Skibes Udrustning til Fiskefangst under Island, endnu for det første i fem paa hinanden følgende Aar.

Vidara liet Hra Stiptamtmadurinn upplesa eptirfylgjandi Bref:

I.

Pro Memoria.

Efterat have correspønderet med det Kongel. Collegio medico, i Anledning af Hr. Stiftbefalingsmands Skrivelse, dateret 13de Maii sidstleden, angaaende den Medicament-Handel, som Landphysicus Svendsen paa Chirurgus Aresens Angivelse, har paaklaget, at skal skee

i Kiøbstæderne paa Nordlandet i Island af de Handlende, og in specie af Factor Lynge i Oefjords Kiøbsted, skulle man tjenstligst melde: ad denne Handel strider saa ganske og aldeles mod god Orden, da ved adskillige af Sorterne Indbyggernes Liv og Helbred kan sættes i Vove, og ved andre den privilegerede Apotheker berøves den Fordeel, hvoraf han skal deels leve, deels erstatte Tabet paa andre Sorter, at Cancelliet finder, at al Medicament-Handel i hele Island, uden af dertil privilegerede Apothekere, bor, til Misbrugs Forekommelse, udtrykkelig forbydes, under Straf af Varenes Confiscation og en passelig Mulct, ligesom her i Dannemark ved adskillige Rescripter, og for Norge ved Rescriptet af 17de Januar. 1783, er befalet; hvilket behageligen maatte bekjendtgjøres Vedkommende, til Efterretning.

Det Kongel. danske Cancellie,
den 16de Sept. 1797.

C. v. Brandt.
Schow. Colbjørnsen. Rejersen.

Til Stiftamtmanden O. Stephensen.

II.

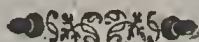
Christian den Syvende
af Guds Naade, Konge ɪc. ɪc.

Vor

Vor synderlig Bevaagenhed! Da Amtmanden over nordre og østre Delen af Vort Land Island, Os elskelig Stephen Thorarensen i Skrivelse til Vores danske Cancellie haver andraget, at ligesom der ikke haves nogen for Island udgiven eller der publiceret Lov for, saa er det i dette Land ikke heller Brug at Ejere af de Jorde eller Gaarde, som de bortsælge, først tilbyde dem til de paa samme boende Lejlændinger, hvilket dog baade synes billigt, og i Henseende til at forøge Ejendoms Bondernes Antal, nyttigt, da Lejlændingerne undertiden kunde have baade Lyst og Evne til at betale deres paaboende Jorder med samme Priis, som de af Ejerne tilbydes andre for; saa give Vi Dig hermed tilkjende, at Vi, i Anledning af bemte. Amtmand Thorarensens derhos gjorte Forslag, samt efter den af Vores Rentekammer derover afgivne Betænkning, allernaadigst ville have fastsat, at Forordningen af 18de Junii 1723, for Vort Rige Norge, angaaende Lejlændingernes Forkjøbs-Ret, naar Ejeren bliver til Sinds at afhænde Jorden, skal være extenderet til Island. Derefter Du Dig allerunderdanigst haver at rette, og Vedkommende sligt til Efterretning at tilkjendegive. Befalendes Dig Gud! Skrevet udi Vores Kongel. Residents-Stad Kjøbenhavn, den 22de Decembr. 1797.

Efter Hans Kongel. Majts allernaadigste Befaling.

C. v. Brandt. Colbjørnsen. Rejersen.

Circulaire. III.

Pro Memoria.

For Cancelliet er andraget 3de ved Forligelses Væsenet indtruffne Tilfælde, hvorpaa er begjært dette Collegii Resolution, nemlig:

1.) Om Lovens bydende i 1 B. 2 Cap. 15 Norske Lovs 12 Art. naar den siger: at Sager imellem geistlige Personer, som for Provsten strax i Mindelighed kan bilægges, ei bør for nogen verdslig Dommer at indkomme, endnu kan ansees gjeldende, efter at den almindelige Forligelses Commission er indrettet?

2.) Om en Klage fra en Civil, over en Præst, som har nægtet at antage ham til Skriftemaal og Communion, skal indankes ved den almindelige Forligelses-Commission?

3.) Naar af 2de Troelovede den eene Part paastaaer Troelovelsen ophævet, men den anden ikke; om denne Sag da henhører under forommeldte Commission og hiin altsaa til samme bør henvende sig med sin Klage?

Foranlediget heraf, skulle man til behagelig Efterretning og Bekjendtgjørelse for Vedkommende tjenstligst melde, at hvad den

1te Post betreffer, da, som det nævnte Lovstæd ikke er saa bestemt, som denne Sag siden i Almindelighed er bleven ved For-

ord-

ordningerne af 10de Julii 1795 §. 19 og 20de Januarii 1797 §. 10. der viise, at alle civile Sager i Almindelighed, hvad enten de angaaer Ejendomme, Rettigheder, eller Gjelds-Fordringer, skal behandles ved det nye Forligelses-Institut, saa bør og alle Sager, der vedkomme geistlige Personer, naar de kun angaae civile eller verdslige Ting, foretages ved den almindelige Forligelses-Commission. Hvad det

2det Tilfælde betreffer, da, som det ommeldte Klagemaal qvalificerer sig til Afgjørelse ved Øvrigheden, som i dette Tilfælde er den Geistlige, saa bør pa samme, efter sin Natur henviises til Herreds-Provsten. Hvad endelig det

3je Tilfælde angaaer, da, som der allerede gives en speciel Lov, som handler om denne Sag, nemlig Forordningen af 19de Febr. 1783, der foreskriver Fremgangsmaaden heri, saa vedkommer ikke heller dette Slags Sager den almindelige Forligelses-Commission, eller kan ved samme antages til Behandling, men bør henviises til saadan Omgang, som bemeldte Forordning foreskriver.

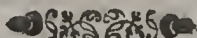
Det Kongel. danske Cancellie,
den 27de Januarii 1798.

C. v. Brandt.

Schow. Colbjørnsen. Rejersen.

Til Stiftbefalingsmanden over Island,
O. Stephensen.

IV.

IV.

Vi Christjan den Syvende,

af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmersken og Oldenborg.

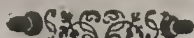
Gjöre vitterligt: ligesom Vi, ikke mindre, end Vore höjlovlige Forfædre, Konger i *Danmark* og *Norge*, have til alle Tider baaret landsfaderlig Omhue for Vore kjære og tro Undersaatter paa Vort Land *Island*, og ved de kraftigste Midler, endog med betydelige Bekostninger, og Opofrelse af Statens Indtægter, sögt at fremme deres Vel; saa have Vi og til den Ende altid med Opmærksomhed anhört disse Vore Undersaatters Besværinger, og for saa vidt samme ere befundne grundede, raadet Boed paa de indklagede Mangler. I samme Hensigt have Vi ladet Os udförligen foredrage de fra fornævnte Vort Land *Island* sidst indkomne Klager, nemlig fra östre- og nordre-Amtet under 29de April f. A. fra Vester-Amtet under 30te Augustii og fra Sönder-Amtet under 6te Decembr. f. A. alle Ord til andet eens lydende; derforuden er fra Vester-Amtet endnu paa samme Tid indsendt

V.

Vier Christján Sjoundi,

af Guds Náð Köngur til Danmerkur og Norvegs, Vinda og Gauta, Hertogi í Slesvík, Holsetulandi, Stórmæri, Péttmerkſki og Aldinborg.

Gjörum vitanlegt: Með því Vér, eins og Vorir háloflegu Forfeður, Danmerkur og Norvegs Köngar, hofum ætíð haft Landsföðurlega umhyggju fyrir Vorum kjæru og trúu Undirsátum á Vorú landi Islandi, og með kröptugustu meðölum, já, með því að tilkosta tölúverðu og leggja í sölurnar af Ríkisins innteklum, leitast við að efla þeirra hamingju; þá hofum Vér þessara orsaka vegna, ætíð heyrt með athygli þessara Vorra Undirsáta umqvartanir, og að því leiti, sem hinar somu hafa verið álitnar grundaðar, ráðið bót á því, sem klagað var yfir að bryst. Þess vegna hofum Vér skilmerkilega látið leiða Oss fyrir sjónir þau kloumál, sem seinast innkomu frá fyrrnefndu Voru landi Íslandi, nefnilega: frá austur og norður Amtinu undir 29da Apr. næstliðins árs, frá vestur Amtinu 30ta Aug., og frá suður Amtinu 6ta Dec. s. á., oll ordrétt samhljóða; hérað auki er um somu mundir frá vestur Amtinu innsend

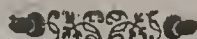

fendt en anden af ældre Dato, og noget forfkjellig Indhold. Samtlige Klager med de paa famme grundede Anfögninger ere ledfagede med vedkommende Amtmænds Erklæringer og Anbefalinger, undtagen den fra det föndre Amt, fom Vor Stiftamtmand STEPHENSEN har fundet betænkeligt at anbefale, men derimod henholdt fig til een af ham, under 15de Septembr. 1795 og 29de Febr. f. A. til Vort Rente-kammer indfendt Beretning over adfkillige, fra Embedsmænd og andre til ham indkomne Befværinger. Alle diffe Klager indeholde eene og aleene Befværinger over den nærværende Handel i *Island*, fom Vi i Aaret 1787 af octroyeret og monopolifk, fom den för var, have gjort faa fri, at alle Vore Underfaatter, faavel i Vort Land *Island*, fom i Vore övrige Lande og Stater deri kunne tage Deel, alt i den Henfigt: at de Nærings-Kilder, fom *Islands* naturlige Befkaffenhed frembyder, kunde med meere Virkfomhed, end hidindtil, benyttes til at udbrede Velftand iblandt Indbyggerne, i Forbindelfe med Vore Staters Gavn i det hele De förberörte fra Stiftamtmanden til Vort Rentekammer indfendte Befværinger beftaae i fölgende Pofter:

1.) At de Handlende fætte utaalelige ringe Prifer paa Landets Vare, hvor upaaklagelige famme end ere, og derimod umaadelig

fend ein eldri klögun, nockud ólíkrar meiníngar. Allar þessar klaganir og tilmæli, sem þar á eru grundud, bera fyrir sig vidkomandi Amtmanna erklerlngar og tillögur, ad frátekinni þeirri, sem kom frá sudur Amtinu, sem Vorum Stiptamtmanni Stephensen hefir þókt íhugunarverdt ad mæla fyrir, en þar hjá vísad til þeirrar útlistunar, sem hann þann 15da Sept. 1795 og 29da Febr. nærstlidid ár, sendi til Vors Rentukammers, vidvíkjandi adskiljanlegum umqvörtunum, er til hans vóru sendar frá Embættis-mönnum og ödrum fleirum. Allar þessar klaganir innihalda umqvörtun yfir nærrandi höndlun á Íslandi, sem Vér 1787 frá octroyeradri og monopolískri, sem hún ádur var, umbreyttum til svo frírrar, ad allir Vorir Undirsátar bædi í Voru landi Íslandi og í ödrum Vorum Löndum og Ríkjum géta haft hlutdeild í sömu, allt til þess, ad bjargrædis-veganna uppspretturi sem Íslands náttúrlega áfigkomulag frambýdur, yrdu notadar med meiri framqvæmd enn híngad til, til ad efla innbyggjaranna velgengni yfir höfud. Þær áminnstu umqvartanir, sem sendar eru af Stiptamtmanninum til Vors Rentukammers, innihalda þessar eptirfylgjandi greinir:

1.) Ad þeir höndlandi setji óbærilega lága prísa á landsins vörur, hvad gyldar sem þær eru, og aptur á móti ófkaplega háann

lig höje, fremfor nogensinde tilforn, paa deres egne, hvor slette de end ere.

2.) At en stor Deel af de indförte Vare have været bedærvede eller uduelige.

3.) At der er störste Mangel paa Nödvendigheds-Vare: Meel, Jern, Tömmer og Lodliner.

4.) At Penge enten aldeles ikke have været at bekomme hos de Handlende for Landets Produkter eller og ikkun imod höj Lage, hvorimod

5.) Indbyggerne for deres gode Vare paanödes Brændeviin, Tobak og andre Overdaadigheds-Vare.

6.) At den islandske Fisk vrages af de Handlende naar den ikke er saa vægtig, som disse foreskrive.

7.) At Indbyggerne fornærmes med Maal og Vægt.

I de ovenbenævnte fra alle 3 Amter indsendte eenslydende Klager, karakteriseres den nærværende Handel som ufrie, afmægtig, udtærende og uudstaaelig; under disse almindelige Benævnelser er et vidtlöftigt Klageskrift sammensat, hvis væsentlige Indhold kan i alt henföres til de nysnævnte Anke-Poster. I övrigt ere de Beskyldninger, som der gjöres imod de Handlende, fremsatte

háann pris á sínar egin, þótt lakari væru.

2.) Ad mikill partur innfluttrar voru hafi verid skémmdur eda ónýtur.

3.) Ad stærsti brestur hafi verid á naudsynja vorum, mjöli, járni, timbri og lódar-strengjum.

4.) Ad peningar hafi verid ófáanlegir fyrir innbyggjarana hjá þeim hondlandi fyrir landsins vorur, edur og seldir med mikilli frempfirgjöf, hvarámót

5.) Trodid hafi verid uppá innbyggjarana fyrir þeirra gódu vorur, brennuvíni, tóbaki og odrum vorum, er til óhófs horst hafi.

6.) Ad þeir hondlandi hafi gjort úrkast af þeim íslendska fiski, er ecki hafi svo þúngur verid, sem þeir hafi viljad.

7.) Ad þeir hafi áselst innbyggjarana í máli og vigt.

Í þeim áminnstu samhljóda klogunum, innsendum frá 3ur Omtum, útmálast núverandi hondlun sem ófrí, máttvana, eydileggjandi og óbærileg; med þessum ítrekudu nofnum er lángt Klogunar-skrif samantekid, hvørs hofud-innihald ad ollu leiti megi heimfærast til áminnstra umqvortunar pósta. Þar fyrir utan séu þær ákjærur, er í því gjorast móti þeim hondlandi, leiddar í ljós med sinnisins

 of-

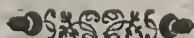

ſatte med lidenſkabelig Hæftighed og Bitterhed; til med have Klagerne havt den Driſtighed, at lade deres Skrivt trykke, af den yttrede Bevæggrund: at de alleene ved dette Middel kunde forviſſe ſig om, at deres Anliggende maatte komme til Vor fuldſtændige Kundſkab. Vor billige Fölelſe af Misnöje, over denne Fremgangsmaade forögedes ved at ſee ſamtlige Klager underſkrevne af Vore civile og geiſtlige Embedsmænd, neml. Syſſelmænd og Provſter, hvis Pligt det var, at tilrette viiſe den eenfoldige Almue, og, om den fandtes, at have grundede Beſværinger, da at vejlede den til at andrage ſamme med Sömmelighed. Da derimod dette Skrivt, ſom er forfattet i öſtre- og nordre-Amtet, i ligelydende Afſkrivter, derfra udſtyret og i de övrige Amter efterſkrevet, bærer i denne Eensformighed kjendelig Præg af en overlagt Plan, hvis Udfald man troede at forſikkre ſig ved de Deeltagendes Mængde. Uagtet alt det uregelmæſſige og anſtödelige i Klagernes Form, har Gjenſtanden dog været Os ſaa vigtig, at Vi paa det omhyggeligſte have underſögt enhver Ankepoſt, ſamt nöje overvejet hvad der er anſögt eller foreſlaaet, ſom Midler til at raade Bod paa de angivne Mangler, og ſom beſtaae i følgende:

1.) At

ofmikilli ákéfd og beiſkju, þaradauki hafa þeir, ſem kloguðu, dirfſt að láta þeirra ſkrif á prent útgánga, í því ſkyni, að þeir með þeſſu móti gjætu orðið viſſir um, að það mætti Oſs að fullu og ollu kunnugt verða. Vor ſanngjarna misþóknan yfir tjeðu fyrirtæki, jókſt þá Vér ſáum allar klaganirnar undirſkrifaðar af Vorum verðslegu og geiſtlegu Embættis-monnum, nefnilega, Sýſlumonnum og Prófoſtum, hvorra ſkylda var að leiðrétta einfaldann almúga, og hefði hann haſt grundvallaðar ákjærur, þá að ſtyrkja hann til að frambera þær þeim til ſóma. En þetta ſkrif þarámóti, ſem ſamantekið er í auſtur og norður Amtinu, af hvorju teknar eru ſamhljóða útſkriftir, þaðan ráðſtafaðar og eptir því ſkrifaðar í hinum Omtunum, ber þeckjanlegt merki, vegna ſinnar ſamhljóðunar, um ſamantekið ráð viðkomenda, til að fullviſſa ſig um afdrif þeſſarar ſakar, vegna fjolda hlutadegenda. Að ſleypptu ollu því óreglulega og hneixlanlega í klagananna formi eður framſetníngu, hefir Oſs þókt ſvo mikið varið í rakmarkið (til hvors hér með var ſiktað), að Vér hið umhyggjuſamaſta hofum ranſakað ſérhvort umqvortunar efni og náqvæmlega yfirvegað um hvað hefir ſókt verið, og fyrirſram ſett, ſvo ſem meðal til að ráða bót á þeim breſtum, ſem um er gétið, og eru innifalin í eptirfylgjandi:

 1.) Að

1.) At en uindſkrænket frie Handel med alle fremmede Nationer maatte bevilges *Islands* Indbyggere, ſamt Underſtöttelſe til ſelv at före activ Handel.

2.) En Commiſſions Nedſættelſe enten i *Island* eller *Kjöbenhavn*, der ſkulde beſtaae af Embedsmænd, ſom Landet ſelv valgte til at overveje dets Anliggender.

3.) En offentlig Underretning om *Islands* egne offentlige Kaſſers Beſkaffenhed.

Saavel over Klagerne, ſom de anſögte Bevillinger og Foranſtaltninger, meddele Vi herved Vor allernaadigſte Reſolution ſaaleedes: hvad angaaer den 1te Klagepoſt nemlig: at de Handlende ſette for ringe Priſer paa islandſke Vare og for höje paa dem, der indföres, da er det, ſom her andrages, deels ſom Gjernings-Sag ej aldeles rigtigt, deels er det imod en Frihandels Natur, at Varenes Priſer kunne ved Tvang enten forhöjes eller nedſættes.

I de til Os fra *Island* indkomne officielle Indberetninger er det oplyſt og erkjendt: at fra Frihandelens Begyndelſe og til 1793 Aars Udgang har Handelen været bedre for Landet end nogenſinde forhen. Her haves da det fuldeſte Beviis paa Klagernes Ugrundlige indtil den Tidspunkt. Den ogſaa i de ſiden forlöbne Aar betydeligen forögede Folkemængde, er Os den viſſeſte Borgen

for,

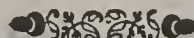
1.) Að ein fullkomin Fríhöndlun við allar framandi þjóðir mætti leyfast Íslands innbyggjurum, samt að þeir fengju styrk til að færa sjálfir activ höndlun.

2.) Að ein Kommissíón sé, annaðhvort í Íslandi eður Kaupmannahöfn af þeim Embættis-mönnum, sem landið útvelur, sett til að yfirvega þess nauðsynjar.

3.) Að opinber upplýsing sé géfin um Íslands egin públík-kassa ásigkomulag.

Bæði uppá klaganirnar og þá umbeðnu tillátsemi og framqvæmd í þessari sök, géfum Vér hér með Vora allranáðugustu úrlausn, sem fylgir: hvað viðvíkur þeim fyrsta klögunar pósti, nefnilega, að þeir höndlandi setji oflága prísa á íslendskar vörur og ofháa á þær innfluttu, er þetta ei allskostar satt, eins og það stendur að nockru leiti móti fríhöndlunarinnar náttúru, að vöru prísar verði með valdi hæckaðir og læckaðir.

Í þeim tíðindum frá Íslandi, sem uppá Embættis vegna eru til Vor send, er það sýnt og meðkénnt, að frá fríhöndlunarinnar byrjun og til 1793 árs loka hafi höndlunin verið betri fyrir landið enn nockru sinni fyrr. Hér er þá hið fullkomnasta vitni um, að klaganirnar eru ógrundaðar allt til þessa tímabils, líka géfur sú töluverða fólks-fjölgun á síðan umliðnum árum Oss einninn fullkomnustu

for, at Handelen, endſkjönt den i diſſe ſidſte Tider, formedelſt indtrufne Omſtændigheder, kan have været trykkende for Landets Indbyggere, dog ikke kan have været ſaa ödelæggende, ſom i Klagerne er foregivet: De uhörte Priſer de islandſke Vare bleve indtil Aaret 1793 ved en ſtor Concurrence af Handlende opdrevne til i *Island*, nemlig nogle og tive, ja, henved tredive Rigsdaler for et Skippd. Fiſk, have ſiden havt ufordeelagtige Fölger for Landet, da de Handlende, formedelſt de islandſke Produkters pludſelige Fald i Priſerne paa alle Handels-Pladſer, lede föleligt Tab paa de Vare de dyre havde indkjöbt, hvorved adſkillige af dem fandt ſig foranledigede til for det förſte at indſtille, eller dog at indſkrænke deres Handel paa *Island*. I övrigt ville Vi, i Henſeende til Klagernes ſaavel 1te Poſt over Priſerne, ſom 2den Poſt over Indförſels Varenes ſlette Beſkaffenhed, have de Klagende henviiſt til, hvad Vi i Vor Forordning om Frihandelen af 13de Junii 1787 Cap. 2 §. 14, have tilkjendegivet, nl.: "At efter en Fri-"handels Natur ingen almindelig Klage over "ſlette Vare eller höje Priſer kan finde Sted". Dette maae og gjelde om den 6te Poſt, hvor der klages over at islandſke Vare vrages. Endog for Landets eget Vel er det magtpaaliggende, at ingen andre, end gode Kjöbmandsvare udföres; thi derved aleene kan Pro-

ustu vissu um, ad jafnvel þó höndlunin á þessum seinustu tímum hafi verid hörd fyrir landsins innbyggjara, hefir hún þó ei gétad verid svo eydileggjandi, sem í klögununum er tiltekid. Þeir sáheyrdu prísar, sem settir vóru uppá innlendar vörur í Islandi til 1793 vegna fjölda höndlunar-manna, nefnilega, tuttugu og nockrir ríkisdalir, já, allt til þrjáthgi ríkisdala, er géfnir vóru fyrir eitt Skippund af hördum fiski, hafa sídan leidt illt eptir sig fyrir landid, þar þeir höndlandi, vegna þess prísinn á þeim íslendsku vörum læckadi í skyndi á öllum höndlunar-stödum, lidu stórann skada á þeim vörum, er þeir höfdu keypt dýrum dómum; hvörs vegna einir og adrir af þeim orsökudust til fyrst um sinn ad stansa eda þá minka höndlun sína á Islandi. Framvegis viijum Vér til klagananna 1ta og 2ars pósts yfir innfluttrar vöru ógyldugleika, hafa vísad þeim klagandi til þess, sem Vér í Vorri Forordníngu um Fríhöndlunina af 13da Júní 1787. Kap. 2. §. 14. höfum géfid til kynna, nefnilega: „ad „eptir Fríhöndlunarinnar náttúru, gæti engin „almennileg klögun haft stad yfir slæmum „vörum eda háum prísum.“ Sama er og ad segja um þann 6ta póst, hvar klagad er yfir, ad af íslendskum vörum sé gjört úrkast. Landinu liggur og svo mjög mikid á því, sinnar egin gagnsemdar vegna, ad engar nema gódar Kaupmanns vörur flytjist út frá því, þar einúng-

Produkternes Værd og Sögning paa fremmede Handels Pladser opretholdes.

Ligesaa ugrundet finde Vi Klagen i 5te Post over at Indbyggerne paanödes Brændeviin, Tobak og anden Overdaadigheds Kram, da ingen kan nödes til at imodtage hvad han ikke skjötter om Overalt vilde det være forgjeves, ved Love at fastsætte Regler, eller Grændser for hvad i disse Poster paaklages.

I Henseende til den i 4de Post paaklagede Mangel paa Penge hos Kjöbmændene, kunne Vi heller intet videre foranstalte, end advare de Handlende, at enhver for sin egen Fordeels Skyld, forsyner sig med en til hans Handel passende Penge-Sum; thi heri at foreskrive Regler og tillade Inqvisitioner om sammes Efterlevelse vilde ikkun foranledige Vexationer, eller dog Klage derover, og blive et skadeligt Tvangsbaand paa Handelen. Ellers maae anmærkes, for saavidt denne Klage er almindelig, at saafremt den, som Gjernings-Sag, er rigtig, er den et uomstödeligt Beviis paa, at Handelen er til *Islands* Fordeel, da Landets Indbyggere, dersom de tabte i Handelen, ikke kunde faae Penge tilgode hos Kjöbmændene, men disse maatte, uden at medbringe rede Penge, kunne betale hvad de til en eller anden af Indbyggerne bleve skyldige,

med

is hér med verdur prís og úrgengilegleika á vorunnum haldid vid makt á framandi hondlunarplátsum.

Allteins ógrundada álitum Vér klogunina í þeim 5ta pósti, ad neydt sé uppá innbyggjarana brennuvíni, tóbaki og odru glíngri, þar enginn verdur neyddur til þess ad taka á moti því, er hann skeytir ei um, og þar fyrir utan mundi þad verda forgéfins med logum ad fastsetja reglur eda takmork því, sem í þessum pósti er yfir klagad.

Í tilliti til þeirrar í þeim 4da pósti yfirklogudu penínga-eklu hjá Kaupmonnum, getum Vér ei heldur komid odru til leidar enn advara þá hondlandi, ad hvorr þeirra, vegna þeirra eginn ávinníngs, sjái sig byrgann med svo stórri penínga summu, er passa mætti til hans hondlunar; því ad fyrirskrifa reglur hér í og leysa ád ransaka hvert eptir þeim sé lifad, kæmi engu odru til leidar enn yfirgángi og klogunum hér yfir, og yrdi eitt skadlegt þvíngunar band á hondluninni. Annars er þad adgjætandi, ad svo miklu leiti, sem þessi klogun er almenniieg, ad svo framarlega, sem hún í sjálfri sér er sonn, þá er hún órækt vitni um þad, ad hondlunin er Íslandi til ábata, þar ed landsins innbyggendur, ef þeir topudu vid hondlunina, kynnu ei ad ega peninga inniſtandandi hjá Kaupmonnunum, heldur gjætu þessir án þess ad flytja penínga med sér frá Íslandi, borgad þad sem þeir yrdu

med hvad de hos andre fik tilgoede, og end da kunne före Overſkud af Penge med ſig fra *Island*, i ſtæden det nu fordres af dem, ſom Pligt, at de bör bringe Penge til Landet. At Kjöbmændene ei ville tilſtaae Islænderne for deres Vare faa höje Priſer i rede Penge, ſom naar diſſe modtage Indförſels-Vare i Betaling, er og en Sag, ſom ei kan blive Gjenſtand for Tvangs Love, da Handelen er frie, hvoraf fölger, at Priſen paa Vare, ſaavel imod Vare, ſom imod Penge aleene kan beſtemmes ved Foreening imellem Parterne. Agiotage, være ſig imellem Banco Sedler, for ſaavidt de i *Island* ere authoriſerede, og klingende Mynt, eller imellem forſkjellige Mynt-Sorter, er utilladelig, da ingen af Vore Underſaatter maae vrage Vor Mynt, eller udgive eller imodtage den til anden Værd, end Vi derpaa have ſat. Men naar herimod ſkulde handles, maae Sagen i ethvert tilfælde for vedkommende Ret orddeles.

De i 7de Poſt ommeldte Klager over Forurettelſer med Maal og Vægt, maae, om de ere grundede, falde tilbage paa Syſſelmændenes eget Anſvar, hvilke Vi i Vor Forordning af 18de Junii 1784 have paalagt, ſom Embeds Pligt, at have Indſeende med Maal og Vægt, og uden Forhaling at forhjelpe enhver, ſom dermed fornærmes, til

at

einum eda ødrum um skyldugir, med því sem þeir hefdu til góda hjá ødrum, og ad auki gjætu flutt afgánginn af peníngunum frá Íslandi, í stadinn fyrir ad nú er krafist af þeim, svo sem skylda, ad þeir skuli flytja penínga til landsins. Ad Kaupmenn ei vilja unna Íslendíngum ad fá eins mikid í peníngum fyrir voru þeirra, og þegar þeir taka á móti innfærdum vorum til betalíngs, er þesshattar sok, sem ei getur undirkastast þvíngunar løgum, þar ed hondlunin er frí, hvaraf flýtur, ad verd á vørum, bædi móti vørum og peníngum verdur ei ákvordud nema eptir samkomulagi milli hlutadeigenda. Agió-taka, eda milligjøf penínga, hvørt heldur á Bankó-sedlum, ad svo miklu leiti sem þeir á Íslandi eru authoriseradir, og klíngjandi edur annarar adskiljanlegrar myntar, er óleyfileg, þar ed enginn af Vorum Undirsátum má slá hendinni á móti Vorri mynt, ei heldur útláta edur taka á móti henni med ødru verdi enn Vér høfum uppásett; en breyti nockurr hér á móti, má sokin í øllum tilfellum fyrir rétti afgjørast.

Þær í 7da pósti áminnstu klaganir yfir þjófnudi í mælir og vigt, mega, séu þær grundadar, falla til baka til Sýslumannanna egin ansvars, hvørjum Vér í Forordníngunni af 18da Júní 1784 høfum uppálagt, sem Embættis skyldu ad hafa tilsjón med mælir og vigt, og án undandráttar hjálpa hvørjum einum, sem þar med er óréttur gjørdur, til ad ná

rétti

at nyde sin Ret. Dog have Vi i Anledning af hvad Os i Klagen er foredraget, ladet de Handlende tilholde, herefter at imodtage indtil 10 Lispd. at vejes paa een gang, ligesaa og uvægerligen at lade veje naar forlanges, Meel i Foustager.

At der kan have været Mangel paa Tömmer og Jern, eller at dog disse Vare ikke have været at erholde uden til meget höje Priser, hvorover der i 3dje Post klages, har en naturlig Grund, deels i de höje Fragter, deels, hvad Jernet angaaer, i de uhörte Priser, hvortil samme allevegne er steget, og Vi ere underrettede om, at ikke ubetydelige Qvantiteter af begge Slags skal i dette Aar være oversendt. Priserne paa Meel og Kornvare, som paaklages, kunne, hvor höje de end have været i *Island*, ikke siges at have været der forholdsviis höjere end alle andre Steder, saavel i Vore Riger, som i fremmede Lande. Under de siden forandrede Omstændigheder holde Vi Os forvissede om, at al Anledning til Klage, herover maae allerede i Aar være forsvunden. Til at afhjelpe Mangel paa Lodliner, hvorover der og klages, ansee Vi ingen videre Foranstaltning nödvendig, end derom at lade de Handlende advare, da det og maae være dem magtpaaliggende, at *Islands* Indbyggere forsynes med en for Fiskeriet saa uundværlig Artikel.

Den

rétti sínum. Þó höfum Vèr í tilliti til þess, sem Oss er leidt fyrir sjónir í kloguninni, látid tilhalda þeim höndlandi ad taka hèr eptir á móti allt ad 10 lpdm. til ad vega í senn, sem og veigrunarlaust, þegar þess er óskad, ad láta vega mjöl í ílátum.

Ad brestur hafi verid á timbri og járni, eda ad þessar vorur ei hafa fengist nema fyrir mjög mikid verd, hvar yfir klagad er í þeim 3ja pósti, hefir náttúrlega orsök, nockurn part af háum skips-leigum, og ad því leiti, sem járninu viðvíkur, vegna þeirra óheyrilegu prísa, sem þad allstadar er stígid til. Vèr hofum og fengid ad vita, ad meira enn lítilrædi af hvorju fyrir sig sé í sumar sendt til Islands. Prísinn á mjöli og kornvorum, sem klagad er yfir, gétur ei, svo hár sem hann annars verid hefir á Islandi, álitist hærri þar enn hvar annarstadar í Vorum ríkjum og framandi löndum eptir réttum jöfnudi. Og med því kríngumstædurnar sídan eru umbreyttar, þykjumst Vèr vita fyrir víst, ad þad ákjæru-efni muni á þessu ári vera upphafid. Til ad bæta brest á lódarstrengjum, yfir hvorjum klagad er, álítum Vèr engar vidgjördir naudsynlegar, nema ad láta áminna þá höndlandi þar um, svo sem þeir sjálfir mættu láta sèr vera um þad hugad, ad Islands innbyggjarar verdi gjördir byrgir med þessa svo ómissandi grein til fiskiríisins.

Sé

Den uindſkrænkede Handel med alle fremmede Nationer, ſom er anſögt, finde Vi ligeſaalidet nu, ſom i Aaret 1787, da Handelen blev frigivet, at kunne bevilges, da de ſamme Grunde, ſom den Tid fraraadede Sagen endnu have ſted, ligeſom det heller ikke kunde ſkee uden at fornærme de Handlende af Vore egne Underſaatter, ſom Vi have tilſagt Adgang til denne Handel i 20 Aar med Fremmedes Udelukkelſe, og ſom i Tillid til dette Vort kongel. Ord have indrettet deres Handels-Anlæg. Heller ikke kunne Vi herefter mere, end hidindtil, tillade en direct Handel fra *Island* paa fremmede Steder uden med den i Handels-Forordningens Cap 2 §. 1., indeholdte Betingelſe, at den islandſke Aflader er aſſocieret med et bekiendt Handelshuus i en af Vore Kjöbſtæder uden for *Island*; men for at opmuntre Landets Börn til at tage Deel i Activ-Handel have Vi forundt ſaa mange indfödde Islændere, ſom derom have meldt ſig, Underſtöttelſe af Realiſations-Fondet til Handels Anlæg Vel er Os foreſlaaet, ſem det virkſomſte Middel til at forſkaffe *Island* en Activ-Handel, at tage et Fond af Collect-Pengene til et Handels-Selſkabs Indretning, ſom ſkulde deles i Actier og hvori enhver Islænder (Stiftamtmand og Amtmændene undtagne) kunde intereſſere; men dette Forſlag kunde Vi ei give Bifald, da Erfaring

Sú ótakmarkada hondlun vid allar framandi þjódir, sem sókt er um, álítum Vér ecki helldur nú enn árid 1787 þá hondlunin var frígéfin, kunna ad leyfast, med því sömu rokfemdir, sem þá optrudu hlutarins framgángi, ennþá hafa stad, eins og þad ei heldur gétur skéd án þess ad gjora þeim hondlandi af Vorum undirsátum órétt, sem Vér hofum géfid adgáng til þessarar hondlunar í 20 ár, med því ad útiloka framandi þarfrá hvorjir í trausti þessa Vors Köngl. loford hafa þar eptir hagad sínum hondlunar Fyrirtækjum. Ecki heldur gétum Vér meir hereptir heldurenn hingadtil leyst eina heimleidis hondlun frá Islandi, á framandi stodum, án þess í Fríhondlunar-forordníngunni Kap. 2 §. 1 tiltekna skilyrdis, ad sá sem heldur skip sitt frá Islandi, sé í félage med einhvorju nafnkenndu hondlunarhúsi í einhvorium af Vorum kaupstodum annarstadar enn á Islandi; en til þess ad upporfa landsins born til ad hafa hlutdeild i activ hondlun, hofum Vér unnt svomorgum innfæddum Islendíngum, sem þess hafa farid á leit, styrks af Realisatións-kassanum til ad byrja þar med hondlun sína. Ad sonnu er Oss fyrir sjónir leidt, sem þad kroptugasta medal til ad útvega Islandi activ hondlun, ad taka einn kassa af Collectu-peníngum til ad upprétta eitt hondlunar-félag, sem deilast skyldi i actiur, hvar í sérhvorr Islendíngur (ad Stiptamtmanni og Amtmonnum fráteknum) gæti haft hlutdeild; en á þetta forslag gétum Vér ei fallist, þared reynslan

ring har lært, at ſaadanne Handels-Selſkaber aldrig har kunnet beſtáae, endog naar de have været underſtöttede med monopoliſke Privilegier. Hertil kommer den Betragtning, at denne Compagnie-Handel, ſom ſkulde drives ved Siden af de Privates i det Öjemed: at opretholde Priſer paa islandſke Vare og nedtvinge den paa Fremmede, naar ſamme ſyntes at ſtige formeget, maatte befrygtes ſnart at ville fordrive Endeel af diſſe Handlende fra Landet, hvoraf Fölgerne ikke kunde beregnes. Men for efter Muelighed at betrygge den nordre Deel af Landet for Mangel, ſom den ſnareſt er udſat for, da den grönlandſke Driv-Iis ofte langt ud paa Sommeren gjör den Kyſt utilgjængelig, ville Vi forunde et Rentefrit Laan til de Handlende, ſom paa Handels-Stæderne *Øefjords*-Kjöbſtæd, og Udligger-Stæderne: *Huſevig*, *Hofſaas* og *Skagefjord* i nordre Amtet, ſamt *Reykefjord* Udligger Sted i öſtre Amtet, ville holde beſtandigt Oplag af Nödvendigheds-Vare, i Forhold til Oplagets Störrelſe og imod Hypotheqve i ſamme. Den anſögte Commiſſion kan, ſom unödvendig, ikke bevilges. *Islands* Tarv trænger ikke til Talsmænd hos Os. Den Underretning, ſom er begjert om *Islands* ſaakaldte offentlige Caſſers Tilſtand, ſom ere Meelbödernes og Collect-Pengenes Belöb med de oplagte Renter, have Vi befalet at meddeles Vor Stiftamt-

mand

an hefir sýnt ad Þóllik hondlunar-félög aldrei hafa gétad stadist; og ecki þó þau hafi verid studd med monopólískum frÿheitum Hér vid bætist sú athugasemd, ad þessi Félags-hondlun, er fremjast skyldi vid hlidina á þeim, sem væru privat-menn, í þeim tilgángi ad halda vid makt-prísum á íslendskum vorum en oka honum nidur á þeim framandi; þegar hann sýndist ad stíga ofhátt, mundi hætt vid, ádur lángt lidi, ad reka nockra af þessum hondlurum frá landinu, sem ómogulegt er ad sjá hvad eptir sig leidir. En til þess ad því leiti, sem mogulegt er ad ráda bót á skorti á Islands nordurparti, sem þar er hættast vid, vegna þess sá grænlendski rek-is liggur þar opt lángt fram á sumar svo ei verdur komist þar ad landi, þá viljum Vér lána þeim hondlandi rentulaust, sem á hondlunarstodunum Eyjafjardar Kaupstad og útliggjarastodunum: Húsavík, Hofsós og Skagafirdi í nordur Amtinu, sem og Reykjafjardar útliggjara stad í austur Amtinu, vilja hafa stodugt upplag af naudsynja vorum eptir því mikid edur lítid, sem upplagid er stórt til og á móti því ad sama standi í panti. Kommissiónin, sem sókt var um, gétur svo sem ó-þarfleg ecki leyst. Islands þarfir útheimta ei heldur talsmenn hjá Oss. Þá upplýsingu, sem óskad er eptir, um þess svokallada Islands opinbera kassa ástand, nl.: hvad mikid mjolbóta- og Collectu-peníngar med sofnudum rentum hlaupi, hosum Vér bodid ad meddeila Vorum Stiptamt-

 manni

mand og Vore Amtmænd i *Island*. De Syſſelmænd og Provſter paa Vort Land *Island*, ſom have underſkrevet de i Landets Navn til Os indgivne Klage-Skrifter, og ikke ſiden frafaldet ſamme, befale Vi herved at tilkjendegives Vor Mishag med deres Forhold, og advares ikke oftere at lade ſig finde i ſamme Bröde, med mindre de ville paadrage ſig fortjent Undgjeldelſe. I övrigt ville Vi have Vore Syſſelmænd indſkjerpet med mere Nöjagtighed, end hidindtil er ſkeet, at efterkomme Handels-Forordningens 1te Cap. §. 12 og 2 Cap. §. 13 i Henſeende til Cargaiſon-Liſters og Beholdnings-Forretningers Optagelſe og betimelige Indſendelſe, hvorhos Vi og herved befale, at de herefter tillige indſende Priis-Couranter over ſaavel Cargaiſon- ſom Retour-Varene Amtmanden over nordre og öſtre Amtet Thorarensen, ſom Vi befinde at have havt ſtörſte Deel og Skyld i denne ubehagelige Sag, have Vi umiddelbar tilkjendegivet Vor ſtörſte Mishag med hans utilbörlige Forhold. Amtmanden over Veſter-Amtet Vibe, kunne Vi, i Betragtning af, at han, ſom nyeligen ankommen til Landet, ikke endnu kan have ſamlet de fornödne locale Kundſkaber, vel undſkylde i, at have givet den fra dette Amt indſendte Klage ſit Medhold, men ikke derimod at have anbefalet et i den Skikkelſe og ſaadanne Udtrykke forfattet Skrivt.

Der-

manni og Vorum Amtmonnum á Islandi. Þeim Sýslumonnum og Prófostum á Voru landi Islandi, sem undirskrifad hafa þau, undir Landsins nafni, útkomnu klágana-skrif, bjódum Vér hér med ad gefa til vitundar Vora misþócknun yfir þeirra adferd, og vara þá vid, ad láta ei optar finna sig í somu yfirsjón, nema þeir vilji leida yfir sig forþént straff. Annars vildum Vér hafa áminnt Vora Sýslumenn, náqvæmlegar enn hingad til, ad breyta eptir Hondlunar-forordningarinnar 1 Kap. § 12, og 2 Kap. §. 13. vidvíkjandi listanna, yfir innfluttar vorur og uppskrift þeirra óseldu, innsendingu í tíma. Þar hjá bjódum Vér og hér med, ad þeir hédanaf ásamt innsendi toblur yfir almenna prísa á inn- og út-fluttum vorum. Amtmanninn yfir nordur og austur Amtinu, Thórarensen, sem Vér sjáum átt hefir mesta hlut ad þessari ógédfeldu sok, hofum Vér í egin persónu látid vita Vora mestu misþócknun yfir hans óstilhlýdilegu adgjordum. Amtmanninn í vestur Amtinu, Vibe, sem nýkominn til landsins, og þess ástandi ókunnugann, ætum Vér, í tilliti til þessa ad sonnu assakad, þó hann héldi med þeirri innsendu klogun úr hans Amti, en ecki þar í, ad hann hefir mælt med einu skrifi, er ritad var í svoddan formi og þvílikum orda tiltækjum.

Derimod have Vi med Tilfredshed erfaret, at Vor Stiftamtmand STEPHENSEN, langt fra at bifalde det ham til Befordring tilſendte Klageſkrivt, har nægtet ſamme ſin Anbefaling, fraraadet dets Affendelſe og Bekjendtgjörelſe ved Trykken, og formaaet Embedsmændene i det ham betroede Sönder-Amt at frafalde Klagen og tilbagekalde deres Underſkrivter. Retteligen har han indſeet og anmærket: at de imod de Handlende brugte altfor bittre Udtrykke ikkun vilde tjene til at opirre Gemytterne og foraarſage uendelige Stridigheder; han har og erkjendt: at Handel med Fremmede ikke for Tiden kunde være Landet til Gavn, eller, uden at fornærme de Handlende af Vore Underſaatter, imod Handels-Forordningen, bevilges, og at den foreſlagne nye Commiſſion vilde være upaſſelig og unyttig. Med hvilket Vor Stiftamtmands pligtmæſſige Embeds-Forhold i denne Sag, Vi herved ville have ham Vort Velbehag allernaadigſt tilkjendegivet.

Endelig ville Vi bringe Amternes övrigheder, og alle andre Vore Embedsmænd i *Island*, Handels-Forordningens Cap. 2 §. 22 i Erindring, og herved indſkjærpe dem de dem i ſamme paalagte Pligter, efter Muelighed at være de Handlende behjelpelige, ſamt ved fornuftige og billige Foreſtillinger at ſöge at tilbagebringe, og underholde Enig-

Parániót hofum Vér med ánægju síed, ad Vorum Stiptamtmanni Stephensen, hefir enganveginn verid gédfeldt þad klogunar-skrif, er honum var sendt til ad koma á framfæri, hefir því neitad ad mæla med hinu sama, rádid frá ad úrsenda þad til þryckingar, og Embættis-mounnunum í sudur Amtinu, sem honum er tiltrúad, til ad falla frá klogunum, og kalla til baka sínar undirskriftir. Rettilega hefir hann fyrirsied og gétskad á, ad þau, móti þeim hondlandi brúkudu allt of hördu ordu tiltæki, vildu einasta verda þeim til uppértingar og koma af stad óendanlegri styrjöld. Hann hefir líka játad, ad hondlun vid framandi gjæti hvorki ordid landinu til nota ad sinni, né kynni vel ad leysast án þess ad skérda fríheit þeirra hondlandi af Vorum Undirsátum, móti Hondlunar-forordningunni, og ad sú tilteknu uppja Kommissíón virdtist bædi óviðurqvæmileg og notalaus. Yfir þessum adgjordum Vors Stiptamtmanns í þessari sok, er samstemma hans embættis skyldu, viljum Vér hér med géfa honum til kynna Vora allranáduguſtu velþóknun.

Ad lyktum viljum Vér minna Amts Yfirvoldin og alla adra Vora Embættis-menn á Hondlunar-forordningarinnar Kap. 2. §. 22., og áminna þá ad gjæta þeirrar skyldu, sem hún þeim uppáleggur, nefnilega, ad styrkja þá hondlandi eptir megni, og med skynsamlegum fortolum leitast vid ad stipta og vidhalda einingu og samlyndi milli þeirra og innbygg-

nighed og god Forstaaelse imellem disse og Landets Indbyggere, hvorpaa deres alles Fordeel og Vel saa meget beroer. Denne Vor allernaadigste Resolution befale Vi at oversættes i det islandske Sprog og Oversættelsen at trykkes; derefter skal samme paa næste Alting offentlig læses og indföres i Altingsbogen, saavel i det danske som islandske Sprog, ligesom og bekjendtgjöres paa Mandtals-Tingene, og trykte Exemplarer uddeles til Reppstyrerne. Saa bör og eet Exemplar af den islandske Oversættelse indsendes til Vort Rentekammer, tilligemed Beretning om, at den befalede Bekjendtgjörelse er fuldbyrdet. Givet i Vores kongel. Residents Stad *Kjöbenhavn* den 29de Septembr. 1797.

Under Vores Kongelige Haand og Segl.

CHRISTJAN R.

(L. S.)

REVENTLOW.

J. HOE. WORMSKJOLD.

GUNDELACK.

Kongelig Resolution til Bekjendtgjörelse for Islands *Indbyggere.*

jaranna, hvar undir allra þeirra gagnsmunir og lucka, ad svo mjog miklu leiti eru komin. Þennann Vorn allranádugasta Urskurd bjódum Vér ad útleggja á íslendsku, og ad prenta útleggínguna, sídan skal hún á næsta Alþíngi opinberlega lesast og innfærast í Alþíngis-bókina bædi á Donsku og Íslendsku, samt birtast á manntals-þíngum og prentud Exemplaría skiptast medal Hreppstjóranna. Lika skal eitt Exemplar af þessum Vorum á íslendska túngu yfirsetta Urskurdi sendast Voru Rentukammeri ásamt ávísun um hans auglýsingu. Gefid í Vorum Konúnglega Adseturs-stad Kaupmannahøfn, þann 29da Septembr. 1797.

Undir Vorri konúngl. Hendi og Signeti.

Christján R.

(L. S.)

Reventlow.

J. Hve. Wormskjold.

Gundelack.

Oversættelsens Rigtighed attesterer
O. Stephensen.

VI. Bereg-

Over Beløbet af de i den Kongelige Kasse nes Renter til ult.

	Capitaler.	
	Rdlr.	ß.
1.) Meelbodernes Rents Capital	4400	
Renterne fra 14de Maii 1773		
2.) Collect-Pengene egentlig for Skaftefjelds-Syssel 9704 rd. 25½ ß. men da deraf blev strax udbetalt . 3577 90½		
bliver igjen Capital	6126	31
3.) De flere Collect-Penge for Island i Almindelighed	31831	54
Summa	42357	85

Rentekammeret,

VII.

Til Laugtings-Retten.

I Anledning af den Kongel. allernaadigste Resolution af 29de September f. A., har jeg ikke skullet undlade at bekjendtgjøre for Sønder-Amts Indbyggerne, hvorledes den fra be-meldte

ning

deponerede Collect-Penge og Meelbøder-

December. 1797.

Renter til ultim. Dec. 1797.		deraf imellemværende Tid udbetalt		altsaa Beholdning af Renter.		Beholdning af Renter og Capital.	
Rdlr.	ß.	Rdlr.	ß.	Rdlr.	ß.	Rdlr.	ß.
4182	64	3187	87	994	73	5394	73
3769	62	1134	7½	2635	55	8761	86
14801	84	7572	72	1229	12	39060	64
22754	18	11894	70½	10859	44	53217	32

den 17de April 1798.

H. Jensen.

meldte Amt indklagede Handels-Sag er til paafølgende kongelig allernaadigste Resolution bleven af mig allerunderdanigst forestillet, og maa jeg da tilkjendegive: at saavel Syssełmændene, som en stor Deel af Almuen i Amter med flere, havde indklaget de 7 Poster, som den kongelige Resolution benævner, med Begjæring,

at jeg det forste mueligt ville forestille Sagen for Hans Kongelige Majestæt eller det Kongel. Rentekammer, hvilket er skeet under 15de September 1795 og 29de Febr. 1796. Da nu forbenævnte Ankeposter vare saaledes, efter Vedkommendes Begjæring, af mig allerunderdanigst indladte til allernaadigste Resolution, ansaae jeg for overflødigt og tillige upasseligt at omskrive min allerunderdanigst afgivne Erklæring i ermeldte Sag, for paa ny at bemøie Hans Kongelige Majestæt med samme, skjønt 7 af Amts Indbyggerne, i hele Landets Navn, havde, uden dertil at være authoriserede, paataget sig at undertegne en allerunderdanigst Ansøgning til Hans Majestæt indeholdende forbenævnte Klageposter, og dette saa meget heller, som ingen anden Erklæring i Sagen kunne forventes fra mig, end den undermeldte Datis af mig affattede; det kongelige Rentekammer havde og under 27de Septembr. 1796 tilmeldet mig, at der var at forvente Resolution i Sagen, som jeg troede burte ervartes. Tvende Amtets Sysselmænd og een Provst havde og skriftlig igjenkaldet deres i Amtets og Landets Navn under Ansøgningen tegnede Navne, ligesom de øvrige erklæret sig fornøiede med min til det kongelige Rentekammer indsendte Forestilling; jeg savnede desuden de Sysselmænds Underskrivt, som tilkom at have Indseende med Handelens Førelse inden Sønder-Amtet, saasom den constituerede Landfoged

foged og Syſſelmands i Guldbringe Syſſel, inden hvilket de 5 Handels-Havne Reykevig, Havnefiord, Kieblevig, Boeſand og Grindevig ere beliggende neml.: Laugmand Magnus Stephenſens, Syſſelmand Steindor Finſens, ſom ſkulle have. Indſeende med Ørebachs Handel, Syſſelmandens i Veſtmannøe Kiøbſted Jon Erichſens, Syſſelmand Jon Heigeſens i Øſter-Skaftefjelds Syſſel, ſamt 3de Amtets Provſters. At jeg anſaae høiſt betænkeligt at gjøre Klageposterne ved Trykken bekiendte, hvilket jeg troede ville opirre Gemytter og foraarſage uendelige Stridigheder, bekiendes hermed offentlig; jeg fraraadede derfor Sønder-Amts Indbyggerne, m. fl. at gaae denne Vei, ſamt foreviſte Supplikanterne hvad jeg havde ſkrevet til deres Fordeel i oftbemeldte Sag; ikke deſtomindre, blev dog Anſøgningen indſendt af mig til Rentekammeret for ikke at miſtænkes for at have ſupprimeret den, da jeg, i ſtedet for ny Erklæring paa ſamme, refererede mig til min under 15de September 1795 og 29de Febr. 1795 allerunderdanigſt afgivne Beretning i oftbemeldte Sag; end videre fandt jeg ikke for godt, at underkaſte min efter Embeds Eed og Pligt affattet Erklæring i Sagen, andres, end Hans Kongelige Majeſtæts, der kongel. Rentekammers og den af Hans Majeſtæt for Islands Velfærd Aar 1785 allernaadigſt udnævnte Commiſſions allerhøieſte og høie Bedømmelſe. Efter

ſaa-

saaledes at have indstilt Sagen til allernaadigste Resolution ansaae jeg upasseligt for mig, at foreslaae en ny eller anden Commission i ofnævnte Sag, end den til Islands Skjebnes Bestemmelse af Hans Majestæt allernaadigst udnævnte, hvilken er ei heller bleven bevilget; men — at 2de duelige Embedsmænd fra Island, kunne tale Landets Sag for sidstbenævnte hoje Commission, og gaae hojsamme til Haande, dette har jeg anseet tjenligst. At fremmede Nationer skulde overdrages den islandske Handel i nærværende Krigs-Tider, har jeg troet var hojst betænkeligt, hvilkes Handel, skjont i adskillige Henseender nyttig i sin Tid, ville dog blive usikker, ustadig og udelukke saavel de islandske faa Handelsmænd selv, som de Danske, Norske og Holsteenske, fra meget af Handels Fordelen, som derved ville ikke allene fragaae Landet, men Rigerne tillige. Kongelige Undersaatters Handel og deres Opsejling af alle Landets Havne, i Folge de af dem indgangne Forbindtligheder, var derimod meget sikkrere end hine Fremmedes. De forstes Association ved Landets handlende Indbyggere kunne og forventes; men aldrig fremmede Nationers, m. m. Endelig var jeg overbeviist om, at hvis bemeldte Fremmede maatte i nærværende Tid blive Landets Handel bevilget, ville de Kongelige Undersaatter, især de, som havde kjøbt de islandske Handelsteder, ganske frasige sig samme,

samt

samt begjære deres Capitaler tilbagebetalte, og dette saa meget heller, som Exporterne herfra, efter Landets Næringsvejers nuværende Forfatning, ere ikke saa store, at de kunne være at dele mellem en Mængde af Inden- og Uden-rigs Handlende; disse søge ikkun i de gode Aar Landets bedste Havne, men opseile ikke de ufordeelagtige, de have og i indfaldende haarde Aar forsømt at opseile Island, hvilket de have overladt til sin egen Skjebne. Som Landets Stiftamtmand, ikke aldeles ukyndig om fremmede Nationers Handels Forelse i dette Land, at have foreslaaet denne Handels Forfatning, forend de privilegerede Kjøbsteder vare komne i den Stand, at de kunne have nogen Bestyrelse over de Fremmedes Handel, eller i Kjøbstederne vare blevne oprettede Forraadshuse til Undsætning for Indbyggerne i indfaldende dyre Tider, med flere nyttige Indretninger, vovede jeg ingenlunde; jeg burdte heller ikke efterlade mig det ufordeelagtige Eftermæle i min Grav, at have enten i bemeldte Begivenhed eller andre Tilfælde forestilt noget for Hans Kongelige Majestæt, der kunne have farlige Folger for mit elskede Fædreneland. Derimod har jeg i min i Handels-Sagen afgivne Betænkning bifaldet, at Landet var given grundig Anledning til Besværing over den, paa dets adskillige Havne førte Handel i Aarene 1794, 1795 og 1796, hvorpaa har troet beqvemmeligst kunne raades

raades Bod, ved allernaadigst at hjelpe Island til en klækkelig Deeltagelse i sin egen Handels Fotelse, hvorom refererer mig til en af mig i dette Aar i Kjøbenhavn til Trykken befordret liden Afhandling, som nærmere udvikler dette vigtige Emne. Den nærværende og følgende Tid vil ellers ufeilbar kunne bedømme, om Island kan nogensinde komme sig, forend det forhjelpes til en klækkelig Deeltagelse igjen i sin tabte Handel, hvilken fornemmelig vil opreise det af sit Støv, understøtte og udvide alle Landets Næringsveie, indlede nyttige Haandværker i Landet (der foræble dets raa Materialier), ophøje Jordegodsets Værd, befordre Kjøbstedernes Opkomst, og derefter, som andre dyrkede og til egen Handel berettigede Lande, maaskee til en ikke saa liden Andeel, kunne forøge Statens Indkomster.

Videø, den 4de Juli 1798.

O. Stephensen.

Ut supra.

M. Stephensen.

Num. V.

Þann 12ta Júlí præsideradi í Rettinum Lögmadur M. Stephensen, mætti svo Expressyr Ásgrímur Vigfússon, og framlagde Lögþíngisrettar stefnu, undir hendi og signeti Lögmanns M. Stephensens út-

útgefna 2 Nóvembr. 1797 med hvörri stefnast Bjarni Jónsson á Stórubuusum í Snæfells-sýslu til ad forsvara sína málssókn i einu Prófentu-máli mót Expresti Ásgrími Vigfússyni, og Sýslumadur J. Espólín sinn dóm, og allar dómara adgjördir í sama þann, 15da Maí 1797 ad Breckubæ, stefnan er hlutadegendum birt, sem uppáskriftirnar sýna, og upplesin markud lit. B. Því næst gegnumdregnar og forsiglaðar útskriftir af Snæfells-sýslu Herads-prótócolli, þessa máls Herads-process viðvíkjandi, upplesnar og markadar lit. C. Fylgi-skjöl ad sama lútandi vóru og upplesin og áskrifud lit. D, E, F, G, H, I, K, L, M og N. Innlegg framlagdi og Expresturinn Ásgrímur, sem var lesid og markad lit. O. Fylgdi því arfs-krafa markud lit. P. Copia af Prófentu-gjafa-brefi Þórunnar Þorsteinsdóttur, sem var upplesin og samannlesin vid Originalinn, sem sýndur var í Rettinum og markud lit. Q. Enn þá fylgdu innleggiun sedill, sem markadist lit. R. og bref frá Sýslumanni J. Jónssyni lesid og markad lit. S. Annad innlegg framlagdi Expresturinn Ásgrímur, var þad lesid og markad lit. T. Fylgdu því skjöl, sem áskrifud vóru U, X, Y, og kostnadar-reikningur lit. Z. Sýslumadurinn J. Espólín mætti fyrir Rettinum, og framlagdi contra-stefnu í þessu Prófentu-máli, útgefna af Lögmanni M. Stephensen, sem var upplesin og markud lit. A a. Stefnunni fylgdi innlegg Sýslumanns

mannsins af dags dató, uppleſid og markad lit. B b. Vegna Bjarna Jónssonar á Stórubnausum framlagdi Sýſlumadur V. Thórarinsſon eitt innlegg af dags. dató, uppleſid og markad lit. C c. Seinaſt: framlagdi Expreſtur Asgrímur Vigfússon til ſýnis Original ſkipta-bref Sýſlumanns Jóns Arnórssonar gjört í October. 1784, hvar af ſieſt, ad allt hvad eckjunni Pórunni Porſteinsdóttur hlotnadiſt þá vid ſkiptin, eptir mann hennar Olaf, hljóp til 44 rdla. 48 ßa. Til málſins frekara tilſvars, undir endilegann dóm, var portunum, eptir óſk þeirra, freſtur gefinn til morguns. Ut ſupra.

M. Stephenſen.

Num. VI.

Þann 13da. Júlí ſettiſt í Logþingis-rettinn Logmadurinn M. Stephenſen, mætti ſvo Sýſlumadur Eſpólín og framlagdi innlegg af dags dató, ſem var uppleſid og markad D d. Expreſtur Asgrímur Vigfússon refererar ſig til ádur inngefinna innleggja og Original-ſkjala, framleggur eitt innlegg, ſem var uppleſid og áſkrifad E e. Sýſlumadur Vigfús próteſterar þetta innlegg, ſem innehaldi óbevíſſadar og óſannar áſtædur, uppáſtendur ad ſkiſtabref eptir mann Pórunnar Porſteinsdóttur ſanni eckert um upphæd ſjármuna hennar, ſem vel kunni hafa aukiſt

ept-

eptir skiptin. Partarnir hallda sig til sinna innleggja og tilsvars í málinu, og innleggja það undir dóm.

Num. VII.

Sama sinn mætti fyrir Rettinum Sýslumadur V. Thórarinsson og framlagdi Lögmanns M. Stephensens skickun til sín ad tala Prestsins Síra Sæmundar Hólms máli fyrir Lögþíngis-rettinum, var hún upplesin og merkud lit. B. Því næst framlagdi Sýslumadur Vigfús Lögþíngis-rettar stefnu undir hendi og signeti Lögmanns M. Stephensens útgefna þann 13 April. 1798, med hvörri stefnast Sýslumadur í Snæfells-sýslu F. Jónsson til ad forsvara sinn dóm og allar dómara adgjördir í Októbrí og Nóvembrí 1797 ad Stadarbacka í einu máli milli Prestsins Síra Sæmundar Hólms og Chírurgí Hallgríms Backmanns, rísandi útaf Chírurgí framferdi og medferd á Prestinum á Uppstigníngardag sama ár, hvörs vegna Chírurgus Backmann einnig er til Lögþíngis-rettarins stefndur. Uppáskriftirnar sýna ad stefnan er vidkomendum birt, var hún upplesin og merkud lit. C. Á móti þessari stefnu framleggur Sýslumadur F. Jónsson nú Contra-stefnu í Rettinn til Síra Sæmundar Hólms ad hann her forsvari sinn grófa stefnu Memoríal fyrir ákjærur, og líða dóm. Contra-stefnan undir Lögmanns M. Stephensens hendi og signeti útgefin, var

lesin og mærkud lit. D. Sýslumadur V. Thórarinsson framlagdi Herads Prócess og Dóm í þessu máli genginn ad Stadarbacka í Octóbrí og Nóvembrí 1797, med hvörjum Chírurgus Backmann er øldúngis fríkekinn fyrir Prestsins Síra Hólms ákiærum í þessari sök, en Prestúrinn dæmdur ad borga til Sýslumanns 10 rdli., Backmanns 4 rdli., Júststitskassans 84 ßa. og enn þá til sama Kassa 64 ßa., sem temere litigans; Prócessinn var framlagdur og markadur lit. E. Þessu nærst framlagdi Sýslumadur Vigfús 2 innlegg af dags dató vegna Prestsins Síra Hólms, þau vóru uppleśin og audkiennd med bókstøfum F og G. Med lit. G. fylgdi bref Sýslumanns F. Jónssonar, lesid og markad lit H, ogvídimerud copía af Síra Hólms brefi til Sýslumannsins, lesin og merkt lit. J. Sýslumadur Finnur spurdi í Rettinum: hvørt Sýslumadur Vigfús hefdi samantekid þessi innlegg? hvørju þessi neitadi, qvad þau ser afhendt af Síra Hólm, en baudst þó til ad gegna Sýslumannsins andsvørum til þeirra. Sýslumadur F. Jónsson framlagdi innlegg af dags dató, upplesid og markad lit. K, fylgdi því Extract af Hra. Amtmanns Vibes brefi til Sýslumannsins vidvíkjandi Síra Hólms umbeidni nýrrar vitualeidslu, þad samanborid vid sinn Orgínal og rett fundid, lesid og markad lit. L. Sømulejdis Atteft fyrrum Sýslumanns Peturs Peturssonar vidvíkjandi Síra

Hólms

Hólms skriflegri aſſøgn þeſſarar vitnaleidſlu í bráð, leſid og markad lit. M. Enn þá framlagdi Sýſlumadur Finnur í dag útgefna ſkickun Løgmanns M. Stephenſens til ſín, ad tala Chírurgí Backmanns máli fyrir Logþingis-rettinum mót Síra Hólm, var hún uppleſin og audkennd lit. N. Sýſlumadur V. Thórarinsſon aſſegir ad Sýſlumanns F. Jónsſonar framburdur um Geſta-rettar hald hans og veikindi í 2 daga verdi, ſem óſannadur, ad nockru metinn; en Sýſlumadur Finnur qvedur þetta ſannad í Próceſſinum ſjálfum, hvørju Sýſlumadur Vigfús neitar, nema med Herads-dómarans egin ſøguſøgn. Sýſlumadur Finnur óſkar freſts til andſvara ſíns mótparts innleggjum, hvørn Retturinn eptirlætur til nærſtkomandi mánudags fyrir middag.

Ut ſupra.

M. Stephenſen.

Num. VIII.

Þann 16da Júlí ſ. m. præſideradi í Rettinum Løgmadur M. Stephenſen, mætti ſvo Sýſlumadur F. Jónsſon og framlagdi innlegg af dags dató, ſem var uppleſid og markad lit. O. Fylgdi þeſſu innleggi útſkrift af ranſókn fyrir Manntalsþings-retti ad Stadarbácka þann 6ta Júní 1791, uppleſin og audkennd lit. P, og ſidimerud Copía af nockrum vitnis-

burdum, audkennd lit. Q. Sannindi þessara vitnisburda sýnir Sýslumadur V. Thórarinsson med þeirra Original, og afhendir þar af samhljóda Copin, markada lit. R. Þar-nærst Copíu af Forlátsbón Bjarna Jónssonar á Hoffstødum, samanborna vid Originalinn og markada lit. S. Lokfins verificerada Copíu af forlíkun Odds Hjaltalíns vegna Síra Hólms, sem var lesin og mørkud lit. T. Sýslumadur Finnur framlagdi enn þá innlegg, sem var upplesid og markad lit. U, og 2ad frá Chirurgus Backmann, lesid og audkennt lit. X. Sýslumadur V. Thórarinsson framsærir vegna Síra Hólms, ad nefndur Prestur hafi í heradi bodist til ad aflegg ja uppfyllingar-eid til styrktar sínum framburdi, um vidskipti hans og Backmanns, og í annann stad krafist, ad Backmann hreinsadi sig med eidl frá þessum framburdi, en Sýslumadur Finnur hlidrad ser hjá ad innsæra þetta í þingbókina, qvad Prest muni sá þetta í heradi sannad; en Sýslumadur Finnur tjáir þad tækifæri hjálidid, úr því Prestur hafi ei í tíma nýtt ser Amtsins gefna leyfi til nýrrar vitnaleidslu fyrir gefnum Settidómara. Meira søgdust málspartarnir ecki hafa ad framsæra í sókn edur vørn þessa máls, hvørs vegna þad var til dóms upptekid.

Ut supra.

M. Stephensen.

NUM.

Num. IX.

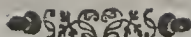
Þann 17da Júlí affagdi Lögmadur M. Stephensen svolátandi dóm í Prófentu-málinu úr Snæfellsness-sýslu:

Svo er mál þetta vaxid, ad Eckja nockur Þórunn Þorsteinsdóttir semur í 2gja votta nærveru þann 18da Maí 1785 skriflega skilmála vid þáverandi Prest til Lóns-þínga Asgrím Vigfússon, um gott framfæri, sómalega útfør hennar og afhendíngu fjórdúngsgjafar af hennar fé til fóstur-sonar eckjunnar Magnúsar Jónssonar, hvarámót Þórunn þá géfur og afhendir Prestinum allt sitt góts, lifandi og daudt, til fullrar eignar. Þessu gjafabréfi lætur hann strax þínglýsa fyrir Manntals-þíngs Rétti á Stapa þann 3ja Júní sama ár, en aldrei á Logþíngi, og beidist heldur aldrei konúnglegrar stadfestíngar þar uppá, né heldur erfíngja samþyckis. Þann 23ja Aug. nærst eptir deyr þessi Þórunn; Presturinn gengur ad gótsi hennar umtalslaust, sem eign sinni, og enginn kallar þar eptir arfi. — Lángt fram á 11ta ár þeigja allir skyldir og vandalausir, Skipta-forvaltarar og Fjárhaldsmenn, en þann 26ta Apr. 1796, er á Breckubæjar Manntals-þíngi upplesinn sedill undir nafni Þórunnar hálf-systur, Gróu Steinsdóttur, hvar í kallast til arfs eptir Þórunni, hjá núverandi Expresti Asgrími Vigfússyni.

Að þetta skjal hafi gjort og samið verið að forlagi Bjarna nockurs Jónssonar á Stóru-hnausum, þar til hefir Expresturinn fullar likur leidt, en strax og hann varð þessa vísari, stefnir hann tveim dögum síðar tjeðum Bjarna, Gróu og nockrum vitnum til þings að Brecku-bæ þann 18da Maí. Þar framkémur skrif-legur vitnisburdur tveggja manna, að heyrt hafi Gróu segja optar enn einusinni, að hún alls eckért vissi af þeirri upplesnu arfs-krosu heldur enn dauða sínum, hafi engann mann beðið að skrifa hana sín vegna, en Bjarni á Hnausum hafi boðist til veturinn áður arfin-um að ná, hvar til hún svarað hafi: að hann rédi því, þó sér mundi lítill hagur verda þar að, því sá, sem þetta reyndi, mundi fullt fyr-ir sitt ómak hafa vilja, en lítið afgángs fyrir sig verda. Bjarni mætir, og mótmælir þess-um vitnisburdum engu orði, en Gróa og Jón nockurr Jónsson frá Stranda-syslu mæta ecki. Henni er lagður Logdagur til 25ta Júní, þá mætir hún og stadfestir med eiðs tilboði allt hvað áður var hér um vitnað, qvedst engum hafa leyfi géfið nafn sitt undir arfs-krosuna að skrifa, og eckért skipta sér af arfsókn þessari. Þá framkémur og skrifaður vitnisburdur frá nefndum Jóni Jónssyni, hvorn nú með ollu vantar í þessa máls fylgi-skjol, en af því innihaldi hans, sem Rétturinn hefir þá til bókar fært, sjest að Jón, sem arfs-krosu skjalið skrifað hefir, ber fyrir sig til af-

afbötunar úngdóm siýn og ginníngar Bjarna á Stóruhnausum, hvor afsökun, þó ecki gèfi full skilriki ósvarin, eykur þó miklar líkur um óhreinleg og sèrdræg afskipti Bjarna vid hýsíngu þessa kjærumáls. Nú dettur allt undir pall um sinn, þó vaknar Bjarni á ný, rís upp og kastar dularfeldinum, stefnir Expresti Asgrími til þíngs ad Breckubæ þann 7da Apr. 1797, til ad lída dóm til arfsins útsvars med rentum og málskostnadi; Asgrímur mætir ei, en Bjarni, án þess ad gèta fyrir sig borid nockra Ysirvalds skipun ad ákjæra um þenna arf eda sækja þar mál, leggur fram uppsmídada fullmakt Gróu Steinsdóttur ad sækja þetta arfs-mál á hendur Expresti Asgrími, og klínir þar vid annari fullmakt Eiríks einhvörs Gudmundssonar, án þess ad ætterni nockurt hans vid Gróu eda Ysirvalds skipun til hans um fjárhald hennar og forsvar, frii hann frá álasi fyrir heimildarlaust drittu-umbod, þó Héradsdómarinn einúngis hafi leyft ad þessir sedlar mættu leggjast í Rètt.

Exprestur Asgrímur mætir ei þann 7da Apr. nè nockur hans forfoll, honum er af Rèttinum logdagur lagdur til þess 15da Maí, enn þessi logdagur er honum aldrei birtur, og til sanninda merkis þar um, leggur Asgrímur nú hèr fyrir Rèttinn Original-sedil frá Sýslumanni Espólín dat. 11ta Maí eda 4 dogum fyrir Þíngid, hvar í Sýslumadur tilkynnir

honum løgdaginn, en Asgrímur tjáir sig hafa þann miða fyrst sjeð þann 17da Maí. Hvort-tveggja er ósannað, bædi þetta, og að løgdaginn hafi Asgrími verið nockurntíma birtur, þó líkur séu til, að Asgrímur hafi, af ásettu þinghaldi í þessu máli vitað, því á þíngið, þann 15da Maí dróst hann, þó hann látist sem vísandi. Þar afsegir hann að mæta, sem litt løglega kalladur, en Sýslumaður skyldar hann þar til með Réttar úrskurði. Expressur Asgrímur mótmælir Bjarna málssókn, sem bygyds til málasókna og illa kynts, bendandi til N.L. 1—9—8, en Retturinn virdir þau mótmæli að vettugi. Bjarni framleggur gróft, ósatt og haturs fullt innlegg mót Expressi, sem sær það til láns og biður um frest til morguns að andsvara því og sækja forsvars-skjøl í høfudsokinni heim til sín, qvedst standa þar fyrir Retti, sem óløglega stefndur, óvið-búinn; en Rétturinn géfur honum frest til sólarlags frá því fyrir nón um daginn. Asgrímur qvedst ei koma fyrr enn að morgni, er plumpur og ósiðsamur fyrir Réttinum, segist áður enn aptur komi muni sýsla við sik sinn og sofa, fer eptir lánga bið að starfa við sik í nálægu Hrauni, sem þingvitnin bera, héldt loksins heim og kom ei aptur um daginn, en Sýslumaður biður ei heldur loka þess géfna fresta; heldur annadhvort dæmir málið fyrir sólarlag eda offeint um qvøldið þar eptir.

Dóms

Dómurinn skyldar Expreſt Asgrím til, innan Jóns meſſu 1797, ad hreinſa ſig med eidi frá því ad hafa medtekid af Þórunnar ſémunum andvirdi 120 rdla., annars ad útſvara erfingjum jáfnmikla í peníngum med rentum, 4 rdlm. af hundradi ár hvørt, ſídan hann medtók arfinn og gjalda 4 rdli. í málskoſtnad. Þeſſum Héradsdómi hefir Expreſtur Asgrímur hingad til Løgþíngis innſtefnt en Sýſlumadur Eſpólín contra-ſtefnt Asgrími, þeir hvorr ødrum til ad framleggja þeſſu máli vidkomandi ſkjøl med fl.

Athugi menn mál þetta grandgæfilega frá rótum, mæta hér yfirſjónir ad allra hlutadegenda leiti; eg nefni nú fyrſt Expreſtinn Asgrím, ſem án Þórunnar Þorſteinsdóttur erfíngja ſamþyckis og løgbods, fær Þórunni til ad géfa ſér Próſentu ſína, lýſir þeſſu gjafabréfi aldrei á Løgþíngi né heldur ſækir um konúnglega ſtadfeſtíngu þeſs, og ſtefndur lokſins fyrir arfs þeſſa innihald og til ad ſýna heimild ſína fyrir Þórunnar ſémunum, mætir hvørki fyrir Réttinum þann 7 Aprilis 1797 né ſannar neckur forfoll, enn ſídur þá eda 15 Maí nærſt eptir leggur fram neſnt Próſentu eda annad heimildar-bréf ellegar ſkiptabréf eptir mann Þórunnar, ſem gefur upplýſíngu um líklega fjármuni hennar — já, ſkyldadur med Réttarins úrſkurdi þann 15da Maí þá ad framſæra løgmætt forſvar, foraktar hann Réttinn og úrſkurdinn, hegdar ſér óſidſamlega, heldur

 einu

einu honum af Réttinum géfnu skjali fram yf-
ir géfinn frest til; sólarlags, vil skamta' sér
Réttinn sjálfur og kémur ei aptur, er þó ad
sýsla vid annad á medan og leksins lætur vid
mótparta sína littsæmandi frekju í ljósi fyrir
þessum Logþíngis-rétti.

Hvorr, sem rennir auga til Réttar-sæk-
jandans í héradi Bjarna Jónssonar til ad
sækja mál þetta á hendur Expresti Asgrími
og undir eins til N.L. 1—9—8. 10 og
Tilskipunarinnar af 4da Martsí 1690 §. 3,
sem leggur sekt mikla vid ad kaupa sér þrætu-
mál mót ödrum, hvad sullar líkur láta hér
gruna um Bjarna, hann finnur, ad fyrst býd-
ur Bjarni Gróu fyrir hana ad hefa ákjærur
mót Asgrími, vid hvorn hann bædi eptir skyldu
og skriflegri skuldbindíngu af 10da Apr. 1793
átti ad halda vid ró og fridi; leggur fram á
Manntalsþíng 1796 þann 26ta Apr. arfs-
krösu-skjal undir Gróu nafni, af hvorju hún
þann 25ta Júní nærst eptir býdst til med sjálu-
hjálpar eidi ad sanna sig eckért vitad hafa, eda
nockrum fullmakt géfid sitt nafn þar undir ad
skrifa; menn samanberi þetta vid N.L. 6—
18—6. 7 og adgjæti ad sú ítrekada full-
makt af 27da Apr. 1796, sem Bjarni legg-
ur í Rétt þann 7da Apr. 1797 undir nafni
Gróu, verdur enn þá því grunsamari, sem
Gróu medkénníng fyrir Rétti þann 25ta Júní
1796, eptir ad þessi fullmakt átti ad vera rit-
ud, sýnist ad vitna um óhreinlegann umgáng

Bjarna

Bjarna í öllu þessu máli, og ad sjálf Gróa engri lagasókn mót Exprestinum framhalda vilji; hvorninn þessi Bjarni, misjafnlega kynntur, fyrir ýmisleg brot og yfirsjónir og þar á medal eina, sem 1793 hefir átt ad koma fyrir Rétt, en komst lengst til Hra. Stiptamtmanns síns adgjordda, og, sem af Bjarna Jónssonar audvirdilegri forláts-bón til Exprests Ásgríms s. á. lagdri hér í Rétt, samt af áteiknun Sýslumanns Espólíns sjest ad hafa verid mjög svo gróf og hartnær Criminel, eins og hún sýnir ad Bjarni er Ásgríms gamall hatursmadur og hefir skriflega játad sig óeyrdar-mann; hvorninn þessi Bjarni, segi eg, vandalaus og óvidkomandi Gróu med öllu gétur ad leggja, án allrar Yfirvalds skipunar og mindugleika, jafnvel þvert á móti vilja Gróu, hvorn Bjarni í innleggi sínu fyrir Hérads-réttinn qvedst ad litlu meta, hofdad kjærumál og vakid Gróa mót þeim, sem eitt sinn hafdi hann til nádar tekid undir fastbundnu og af Sýslumanni Espólín garanterudu fridsemdar lofordi, og þad fyrir þess sama Sýslumanns Rétti, uppá svo ólögmæta heimild, sem fullmakt frá Gróu jafn óvidkomandi Eiríki nockrum Gudmundssyni á Vætuøkrum, mun ei audsundid.

Vidvíkjandi Hérads-dómarans athjördum, þarf ei annad enn nefna bædi ad hann gleymt hefir sínu lofordi teiknudu á Bjarna forláts-bón þann 10da Apr. 1793 um ad framfylgja kroptuglega, ad Bjarni fullnustu veitti

veitti sinum loforđum til Asgríms Expresis, játar Bjarna þar annars ađ vera þann mann, sem verđskuldađ hafi arrest og dóm, en tekur hann þó nú heimilđarlausann sækjanda gyldann til arfskrøfu fyrir ađra međ Réttargángi móti próțesti Asgríms, skyldar Asgrím til ađ mæta þann 15da Maí 1797 og líđa dóm þó engin løgdags-legging sé honum løglega birt, líka og dæmir án dvalar, lætur Exprest međ mæđu sá samanthnt, og loks afhendir nu sjálfur nockur þessu máli viđkomandi skjøl, sem fyrir hans Rétti vóru framløgđ, forsómar þar ađ uppáskrifa nockur þeirra, og gefur út óforsiglađa dóms-slúttníngu, sem var stríđandi móti Nl. 1—5—13 og 1—23—16, já, hefir dæmt Exprestinn til 120 rdla. útsvars eptir litlum skilríkjum, og svo ómerkri málssókn, þar sem skipta-bréf eptir mann Þórunnar hér í Rétt lagt, nú sýnir henni viđ skiptin ađ hafa hlotnast alls 44 rdli. 48 ßa., hvaraf enn gjaldast átti fjórđungs-gjøf og borgun fyrir framfæri hennar og útfør. Loksins contrastefnir Sýslumađur Expresti fyrir þennann Løgþíngis-rétt.

Af øllu þessu er audsjen nærfellt jafnvæg yfirsjón Sýslumanns og beggja málsparta í sókn og vørn og dómi þessa máls. Sérhvørr þessara hefir orsakađ ødrum óþarfa mæđu og kostnađ í því, sem nú má gánga til jafnađar, þó Bjarna sé, sem ađila þessa þrass ađ álíta; **því dæmist rétt ađ vera:**

Hér-

Hérads-dómur Sýslumanns J. Espólíns genginn ad Breckubæ í Snæfellsness-sýslu þann 15da Maí 1797, er hér med af Logþíngis-réttinum metinn ógyldur, en Sýslumadur Espólín, Ex-prestur Asgrímur Vigfússon og Bjarni Jónsson á Stóruhnausum séu fríir hvørr fyrir annars ákjærum í nefndu Prófentumáli, og Bjarni sé framvegis ógyldur ad sækja þad á hendur Ex-presti Asgrími. Híngad til lidin jøfn mæda, vanvirda og kostnadur, jafni allann málskostnad og bætur hlutadegenda á milli, sem þess vegna øldúngis nidurfalli. Settum Talsmanni Bjarna fyrir Logþíngis-réttinum, nefnilega, Sýslumanni V. Thórarinssyni, gjaldi optnefndur Bjarni Jónsson 3 rdli. í laun, innan 6 vikna frá Dómsins auglýsíngu, undir adfør eptir løgum.

Málspartarnir, Sýslumadur Espólín og Bjarni Jónsson, í Réttinum nálægir, qvádust

ust ecki appellera vilja frá þessum Løgþingis-réttar dómi. Ut supra.

M. Stephensen.

NUM. X.

Þann 18da Júlí f. m. settist í Rettinn Løgmadur M. Olafsson, hvørt af Hans Hávelborinheitum Hr. Stiptamtmanni O. Stephánssyni í hans forfollum, var authóriseradur og beordradur til ásamt Biskupinum Hra. G. Vídalín ad præsidera í Synodal- og Consistorial-Rettinum, er þetta ár hjeldst á Þíngvøllum, hvørjum ecki var uppsagt fyrri enn til middag nærstlidinn dag, hvørs vegna Løgmadurinn M. Olafsson ei kunni fyrr enn nú ad præsiderá í þessum Retti, sídan hann var af honum settur þann 9da þ. m: Mætti svo fyrir Rettinum Páll Gudmundsson, á Bodr ú'astødum, og framlagdi eina Løgþíngis-rettar stefnu, útgefna af Vice-løgmanni B. Grøndal þann 16 Apr. 1798, med hvørri innstefnast fyrir þenna Rett: 1) Sýslumadur V. Thórarinsson, sem Dómari í heradi, ad sjá skjøl og Document móti ser í Rett løgd, heyra Citanteus ástædur og uppástand, samt forsvara geugnar dómara adaførdir í þeirri sók, er stefnan med ser ber, og þola endilegann Løgþíngis dóm, Herads-dóminum til upphafníngar, samt borga Páli málskostnad kost og tæríngu, svo vel fyrir Herads,

sem

sem þessum Retti. 2.) Stefnist og sakar adilinn Eirikur Einarsson á Oddakoti med sínum tilteknа talsmanni fyrir Herads-retti, Løgþíngisskrifara Th. Nicólaisyni, sá fyrri til ad svara fyrir, ad hann hefir nefndum Páli Gudmundssyni órettvíst mál uppváfært, og hinn sídari til ad forsvara hans Prócúratión í heradi. Stefnan hefir birt verid øllum vidkomendum, sem þeirra og stefnuvottanna uppáskrlstir vísa; hún fyrir Rettinum upplesin áteiknast lit. A. Eptir stefnunni mæta Løgþíngsskrifarinn Th. Nicolaison og Sýslumadurinn í Borgarfjardar-sýslu J. Espólín, hvørr ed framlagdi þar til Hra. Stiptamtmannsins Fullmegtugs Hra. Løgmanns M. Stephensens Ordre af 14da þ. m. ad gánga í Rett vegna Eiríks Einarssonar, og svara til hans máls fyrir þessum Retti. Þessar Ordre vóru upplesnar fyrir Rettinum og áteiknadar lit. B. Því nærst framlagdi Páll Gudmundsson Herads Prócessinn í þessu máli, fyrst genginn ad Fiblholti dag 23ja Nóvembr. hins fyrra árs, og, sídan 24da s. m. ad Krossi í austur Landeyjum, í hvørs dóms slútníngu Páll Gudmundsson dæmist, sem tapondi til ad betala Eiríki Einarssyni í Prócess-kostnad 2 rdli courant, en Eirikur Einarsson fríkennist fyrir ad betala ofanálag á Bodmýlastadi, m. v. er tjedur dómur, dat. Krossi þann 27da s. m. med ser ber; upplesinn fyrir Rettinum og markadur lit. C.

Sýslu-

Sýslumadur J. Espólin framlagdi síns Principals og Sýslumanns V. Thórarinssonar vegna, einn nýjann vitnaleidslu-act, hvørn sækjandi málsins, Páll Gudmundsson prótesterar ad antekinn verdi, og hann sem ógyldur metinn, verdi af Rettinum fráviśadur; þetta hans próteſt er daterad vid Øxará þann 18da Júlí 1798, upplesid fyrir Rettinum og áteiknad lit. D. Sýslumadur J. Espólín uppástendur þar á móti ad þetta próteſt verdi af Rettinum óløgmætt álitid, sem stríðandi á móti Nl. 1-13-28, og þaradauki audsjáanlega ſiktandi til ad spilla Eiríks gøgnum og upplýsingu. i fokinni. Hér uppá begjerdu bádir málspartarnir Rettarins Interlocútorium, sem ſiell svoleidis:

Þar Páll Gudmundsson ecki er hingad stefndur til ad heyra edur svara til þess af honum prótesterada vitnaleidslu-acts, hvørr gjørdur og genginn er af siálfum Sýslumanni V. Thórarinssyni í héradi, ei einasta, eptir ad dómur féll í sokinni, heldur og eptir þad hann var hingad fyrir þenna Løgþingis-rétt stefndur, og í sømu stefnu fyrir rángdæmi af Páli áklærdur, svo kann Rètturinn ecki álykta, ad Sýslumanns Espólíns, í móti Páls prótesti, hèr gjørda uppástand kunni því ad hneckja, ei heldur sá af Sýslumanni Espólín

pólin af Nl. 1 = 13 ansærdi 28 art. álítast ad ega hér heima; hvørs vegna tjedum vitnaleidslu-Act frávísast þessum Rétti.

Her nærst framlagdi Actor innlegg af 9da húsnæ, hvar med hann vísar undirbúníng og framgáng þessa máls; innleggid var upplesid fyrir Rettinum og áteiknad lit. E. Med þessu innleggi framlagdi Páll Gudmundsson eitt fylgiskjal, hvar med hann vill bevísa, ad Eiríkur Einarsson hafi af sér og Þórdi Gíslasyni skriflega adveradur verid, ad vera til stadar vid Vodmúlástada úttekt þann 12ta Júlí 1797, og er þetta fylgiskjal af sama dató, upplesid fyrir Rettinum og markad lit. F. Þeir her tilstadar verandi Páls Contrapartar próteftera bádir sameginlega, ad þetta upplesna fylgiskjal verdi af Rettinum tekid í Betragtning, þeirra Principal Eiríki Einarssyni til nockurs præjudice. Enn nú framlagdi Actor eitt annad innlegg, sem er háns nærmere Demonstratión þessa máls ásigkomulags, Irettisættelser og uppástand á móti sínum contrapartum, og þeim í sokinni gengna dómi; innleggid var fyrir Rettinum upplesid og áteiknad lit. G. Med þessu innleggi framlagdi Actor enn nú eitt fylgiskjal, sem var ein Copía af Sýslumanns V. Thórarinssonar skickun til bændanna Gottskálks Ormssonar og Þorsteins Hreinssonar ad úttaka Vodmúlastadi, ad húsum, gørdum og túnum, samt medfylgjandi qvildum,

um, og meta þeirra sömu ofanálag eptir lögum; skjalið er útgefið og dáterað Hlíðarenda þann 15da Júní 1757. Að þetta fylgiskjal se rett af sínum Original útskrifað, vitna með sínu uppáskrift fyrrtjeðir og beskickaðir úttektarmenn, upplesið og markað lit. H. Og þar Actor að þessu sinni hafði ei fleiri Dócúment eður innlegg fram að leggja, lagði Sýslumaður Espólín í Rettinn innlegg frá Sýslumanni V. Thórarinssyni, sem er hans nærmere Demonstratión í þessu máli, til upplýsingar, forsvar í móti Páls gjörða uppástandi og Jrettesættelser honum í móti, er þjena mætti Sýslumannsins dómi og dómara aðgjörðum í þessu máli til rettlætingar, m. fl., er sama innlegg vísar; það upplesið fyrir Rettinum, dat. 18da Július, áteiknast lit. J. Eitt annað innlegg framlagði og Sýslumaður Espólín undir sínu egin nafni dat. 17da Július, hvar í finnast anførdar þær ástæður og röksemdir, er hann meinar þjena kunni, svo vel í móti hans Contra-parts ákjærum, sem Eiríks máls efni til forsvars, m. v., er þetta innlegg með ser ber, það upplesið fyrir Rettinum og markað lit. K. Lögþíngisskrifarinn Th. Nicólaison framlagði og þessu næst eitt innlegg, með hvörju hann vill forsvara sína í heraði gjörða Procúratión móti Páli Guðmundssyni vegna Eiríks Einarssonar og að ónýta gjöra allar þær sakargiftir, straxnefndur Páll befir honum svo vel í sinni stefnu begjeríngu til Lögþíngis- rett-

rettarins, sem þeim her fyrir Rettinn í dag framløgdu innleggjum, tillagt og gefid, m. m., er í þessu innleggi finnst ansært, Løgþingisskrifarans forsvari og uppástandi til styrkingar; innleggid var fyrir Rettinum upplesid og áteiknad lit. L. · Vidara uppástendur Løgþingisskrifarinn Th. Nicólaison, ad Páll her fyrir Retti bevísi, ad Eirikur hafi jørdinni hálfum Bodmúlastødum, edur parti Pórdar Gíslasonar lausum sagt, ádur enn Eirikur gjørdi nockurn samníng vid Pál um þad hinu af jørdinni uppstædi frá honum. Hvar til Páll svarar: ad Prócessins pag. 7, og fleiri stadir í honum vísi þad sama. Sýslumadur Espólín uppástendur, ad svo framarlega, sem þetta af Páli gefna svar ecki finnist útþryckilega í Prócessinum bevísad, verdi þad ad engu aktad. Páll begjerir: ad sinna Contra-parta uppástand, og ser í þeim fyrir þenna Rett í dag framfærdu innleggjum gefnu Beskyldninger, verdi ei framar álitnar, enn þær í Prócessinum finnast afbevísadar, en øllu ødru neitist, sem ósønnudu, og ad engu aktist. Bádir Partarnir adspurdir, hvørt þeir hefdu nockud vídara fram ad færa, er þessum Retti kynni ad þjena til upplýsíngar, og þeirra málefni til styrkíngar, svara sameginlega nei til þess, en referera sig, hvørr í sinn stad, til sinna ádur í dag framløgdu innleggja; var því sök þessi upptekinn til endilegs dóms. Ut supra.

M. Olafsson.

Num. XI.

Þann 20ta Júlí f. m. vóru til stadar í Lögþíngis-rettinum: Hra. Amtmadur Vibe, Hrar. Lögmenn M. Stephensen, M. Olafsson, Vice-Lögmadur St. Stephensen og Landfógeti Finne, samt adrir til stadar verandi kóngleg Embættis-menn; hjer svo Lögmadur M. Stephensen upplesa:

1.) Auglýsing Herra Stiptamtmanns O. Stephánssonar, um leyfda tekju 30 Fálka nærstkomandi vetur, sem ordrétt fylgir Lögþíngisbókinni svo hljódandi:

Bekjendtgjørelse.

Da det kongelige Rentekammer har under 28de April i A. tilmeldet mig, at til det kongelige Falkonerie behøvedes for tilkommende Aar anskaffede 30 Stykker Falke, og, om muligt, deriblandt nogle hvide; saa maatte de Herrer Syſſelmænd, i hvilkes Syſſeler de privilegerede Falkefængere opholde sig, behage at betyde dem: at dem paaligger at besørge ermeldte Antal Falke til næstkommende Vinter indfanget og derefter til Falkehuset

huuset i Reykevigs Kiøbsted indleveret, mod sædvanlig Betaling.

Vidøe, den 14de Julii 1798.

D. Stephensen.

2.) Gaf Logmadur Stephensen til kynna vegna Herra Stiptamtmannsins, ad Arness sýslu Kóngs-tinndir komi til uppbods á nærstkomandi Logþingi 1799.

3.) Var vid opinbera Auctión uppbodin forpaktning Skógar og Merkur-eignar Kóngs-jarda med eptirfylgjandi

Skilmálum:

1.) Forpagtningen opbydes og bortforpagtes paa Livstid, imod den sædvanlige aarlige Afgivts Svarelse i rette Tid til den kongelige Kasse, af Beløb 10 Rdl. Specie eller 11 Rdl. 24 ß. Courant og $\frac{1}{2}$ Rdlr. Specie til Laugtingskriveren.

2.) Den Høistbydende stiller til vedkommende Amtmand, en antagelig Caution i Jordegods, for Afgivtens aarlige Svarelse, og Forpagtningens Administration.

3.) Fæste, paa hvilken frit Bud kan skee, erlægges til Landfogden i rede Penge.

4.) Tilslaget skeer i Følge Forordningen af 15de April 1776, paa det kongelige Rentekammers forventende Approbation, da den Høistbydende imidlertid udstæder under sin

Haand og Seal Revers til Amtmanden, at han vil opfylde foranførte Conditioner, efter hvilke han da strax i Følge højstbemeldte Forordning, bliver ad Interim sat i Besiddelse af samme.

5.) Den, som gjør det højeste Bud, kan, naar Tilslaget er skeet, ikke fragaae samme.

6.) I øvrigt retter Forpagteren sig ved Forpagtningen og dens Administration i alle Maader efter Landsloven, og de, om de kongelige Forpagtninger, udgangne Forordninger.

Uppá þessa Forpaktníng vard hærstbjódandi Kjartan Bjørnsson á Raufarfelli, fyrir venjulegt árlegt afgjald, og 20 rdli. 2 ßa. í festu.

Herra Amtmadur Vibe lét uppleſa:

1.) Obligatión Sýslumanns Jóns Jónssonar í Isafjardar-sýslu, til þeirrar konúnglegu Islendsku Høndlunar Realisatións-Commissiónar uppá 200 rdli. kúr., dat. 21ta Apr. 1797.

2.) Caution Sigurdar Olafssonar á Ogri, med 16 hundr. í jordunni Bæjum á Snæfjalla-strønd fyrir 3ja ára árlegt afgjald og sakafall af Isafjardar-sýslu, vegna Sýslumanns Jóns Jónssonar, útgéfna 28da Martsi 1798.

3.) Cau-

3.) Cautión Sýslumanns Jóns Jónssonar í Ísafjardar-sýslu fyrir árlegu afgjaldi af Ísafjardar jördum, med jördunni Starrastödum í Vödlu-sýslu 12 hundr. ad dýrleika, dat. 28da Júní 1798.

Lögmadurinn M. Stephensen gaf til kynna, ad sökum Alþíngis ónædis, og heilsuspillandi dragsúgs í gégnum glugga-brotid og opid Lögréttu-hús, um hvert hann bidur nálæga kónglega Embættismenn nú ad vitna eptir sjón, sé hann vid Réttarhald í þessum vindhjalli, nú ordinn lasinn og veikburda, svo hann ei treystist til, ad halda svo lengi fram Lögþínginu, sem þarf til dóms uppsagnar í Síra Hólms og Chirurgi Backmanns máli, vill ei heldur auka Jústitz-kassanum þarflausann kostnad, med ad halda hér Lögréttumonnum uppi til málaloka, heldur eptir Laganna fyrirmælum í Nl. 1-5-8, og Kóngsbréfinu af 28da April 1784, innan 6 vikna ad assegja í málinu endilegann dóm á sínu heimili Leirá; hvad málspörtum gefst hérmed til vitundar.

Nálægir kónglegir Embættismenn, nefnil. Herrar: Amtmadur Vibe, Lögmadur M. Olafsson og Vice-Lögmadur St. Stephensen, Landfógeti Finne, Sýslumenn: V. Thórarinsson, J. Espólín og constitúeradur Sýslumadur Jón Thorleifsson, ásamt Lögréttumönnunum, játa sameginlega, ad húsid sé ó-

 heil-

heilnæmara og verra hvörjum vindhjalli, og heilsa og líf þeirra í háska, sem þar neydast til inni ad sitja. Húſſins hrörlega ástand, sé med Besigtelse í fyrra sýnt og sannad, hafi því sídan hnignad, en ei framfarid; vegna þessa affaka bádir Lögmennirnir sig frá, framvegis ad halda nockurn Rétt í þessu húsi svoleidis ásigkomnu.

Herra Landfógeti Finni lét upplesa þær venjulegu Specificatióner:

1.) Yfir Sýslanna forpaktnings afgjald.
2.) „ Klaustranna „ „ „ „ „
3.) „ Umbods-jardanna „ „ „ fyrir árid 1798.
4.) Lista yfir útistandandi Restansa til Jardabókar kassans til 19da Júlí 1798.

Ut supra.

M. Stephensen. M. Olafsson.

Num. XII.

Sama dag settist í Lögþingis-rettinn Lögmadur M. Olafsson, mætti svo Sýslumadur V. Thórarinsson, og framlagdi Hra. Stiptamtmanns O. Stephánssonar Ordre af 6ta húius til ad agera, í forföllum Sýslumanns S. Peturssonar, eina sök mót Sýslumanni J. Helgasyni fyrir hans umgáng

gáug í blódskammar- sök Gudmundar Bjørns-sonar og systur hans Sigrídar Bjørnsdótt-ur; Ordrene upplesnar og markadar lit. A. Sýslu-madur J. Helgason þrisvar upphrópadur, mætir hvørki sjálfur í egin persónu, ecki heldur fyrir full-mektugann, jafnvel þó sú stefna, sem Actor Sýslu-madur V. Thórarinsson framleggur, vísi med tveggja stefnuvotta undirskrift á hana, ad hún hafi Sýslumanni J. Helgasyni á hans løgheimili birt verid og honum Copía afhendt; stefnan er útgefin þann 25ta Maí sídstl. af Hra. Vice-løgmanni B. Grøn-dal, med hans þeckjanlegu innsigli. Med henni stefn-ist. 1.) Sýslumadur J. Helgason til ad sjá skjøl og Dócúment í Rett løgd honum í móti, þola ákjærur og uppástand, forsvara hans medferd í søkinni vidvíkjandi Gudmundi Bjørnssyni og systur hans Sig-rídi Bjørnsdóttur og þola endilegann dóm af Løgþingis-rettinum. 2.) Stefnast fyrir Løgþingis-rett-inn vegna Prócess-mátans Gudmundur Bjørns-son og Sigrídur Bjørnsdóttir, ásamt Actor í heradi Asgrímur Hallsson og Desensor Arni Brynjólfsson; hefnd stefna er, eptir Hra. Stipt-amtmanns O. Stephánsonar Ordre, grundvudum á þess kóng. Cancellíes befalíng til hans af 2rum De-cembr. 1797, útgefin, sem hún vídar medfærir, upp-lesin og áteiknud lit. B. Framlagdi svo Sýslumadur V. Thórarinsson innlegg undir nafni Sýslu-

 manns

manns S. Peturssonar dat. 4da Júlí 1798, hvar inni hann framtelur þessarar sakar áságkomulag, og gjörir endilegt uppástand, sem innleggið meðfærir, uppleſið og markad lit. C. Innlegginu fylgdi Herads Próceſs, genginn í þessari ſök af Sýslumanni J. Helgasyni ad Borgarhøfn þann 18da Maí 1796, í hvørs ſlúttníngu Gudmundur Bjørnsson dæmiſt ad mega med eidi fría ſig fyrir því barnsfaderni, er Sigrídur ſýſtir hans hefir uppá hann lýſt, med vídara, ſem ſami dómur medfærir, uppleſinn og áteiknadur lit. D. Vídara framlagdi Sýſlumadur V. Thórarinsson, Copíe af Sýſlumanns J. Helgasonar allraundirdánugustu Anſøgning um kóngl. Reſolutíón í ſøkinni, dat. 14da Septembr. 1796, og þar uppá var ſkrifad, ad Hans Majeſtæt vildi, ad Hra. Stiptamtmadurinn O. Stephánsſon innſendi ſína allraundirdánugustu Erklæríng, ſem uppá ſømu Supplique var ſkrifud af dató 1ta. Sept. 1797, uppleſin og merkud lit. E. Var ſvo framlagt bref undir nafni Asgríms Hallsſonar, dat. 23ja Júní nærſtl., ſem er hans aſſøkun ad mæta fyrir Løgþíngis-rettinum í ár, ſamt Forklaring yfir hans adgjørdir í þessari ſøk í heradi, þad uppleſid áteiknaſt lit. F. Eun nú framlagdi Sýſlumadur V. Thórarinsſon koſtnadar-reikníng, undir nafni Sýſlumanns Lýds Gudmundsſonar d. 10da Június uppá 10 rdli., fyrir ad ſenda mann 20 mílur til ad láta ſtefna

Sýſlu-

Sýslumanni J. Helgasyni, m. v., sem hann medferir, uppjesinn áteiknast lit. G. Penrann kostnadar-teikníng uppástendur Actor ad Sýslumadur J. Helgason verdi tildæmdur ad útleggja aptur til Jústitz-kassans, samt Actión móti honum fyrir þessum Lögþíngis-retti; Retturinn sann fyrir gott, ad útsetja þessa sök til nærstkomandi mánudags, þar skje mætti, ad Sýslumadur J. Helgason kynni innann þeirrar tídar ad mæta fyrir Lögþíngis-rettinum. Ut supra.

M. Olafsson.

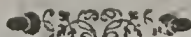
Num. XIII.

Þann 23ja Júlí ― fr Lögmadur M. Olafsson í Lögþíngis-rettinn og afsagdi eptirfylgjandi dómsúttnúngu í Vodmúlastada áágs-sök úr Rángárvalla-sýslu:

Upphaf og undirrót þessa máls er sú, ad Páll Gudmundsson, eigandi hálfra Vodmúlastada í eystri Landeyjum, tjáist ad hafa haustid 1796 bedid ábúanda sömu jardar Eirík Einarsson ad standa upp frá sér í nærstkomandi Fardögum. Veturinn þar eptir segir Eiríkur lausum þeim helmíngi jardarinnar er Þórdi Gíslasyni tilheyrdi, og flytur sig vorid eptir ad Oddakoti, hvert Páll hafdi útvegad honum til ábýlis. Um sumarid þar eptir fá þeir Páll og Þórdur Gíslason 2 bændur stickada af Sýslumanni V. Thórarinssyni ad úttaka Vodmúlastadi ad hús-

húsum, görðum, túnum og qvíldum, og meta ofanálag þeirrar sömu að lögum. Þessir út-taka jörðina og gjöra þar á 25 rdla. 22 ßa. ofanálag, með hvört Þórður Gíslason er fyrir sitt leiti ánægður, og Páll fyrir sitt leiti eptirgèfur, hvað þeirra uppáskrift á útrektar forréttingunni af 12ta Júlí s. á. með sèr ber. Þann 17da Octóbr. næst þar eptir, begèrir Þórður skriflega af Eiríki full skil þess gjörða ofanálags, moldar-verks og tróðs eptir sinn part, ef Páll vilji ei þann part ofanálagslaus-ann taka, og apturskila í gyldu og forsvaran-legu standi, hvað Páll brèflega afsegir þann 20ta s. m. Uppá þessa skriflegu veigrun Páls Guðmundssonar, og án víðara umtals við hann, fær Eiríkur Lögþíngis-skrifara Th. Nicólaisen þann 3ja Nóvembr. til að uppá-taka og framfylgja þeirri sök, Eiríkur hèr fyrir höfðar móti Páli sama dag, og fær sèr hèr til af Sýslumanni V. Thórarinssyni 2 þíngdaga, nefnilega, þann 23ja og 24da s. m. áqvarðaða á Fiblholts og Krosss þíngstöð-um. Til þessara þíngstaða stefnir Eiríkur með 2ur stefnum 8 vitnum, meðal hvörra kona Páls Guðmundssonar var það eina er vitna skyldi, hvað þau sjálf og af öðrum heyrt hefðu um þá munnlegu skilmála og loforð Páls, að Eiríkur skyldi verà álagsfrí við alla Voð-múlastaði, ef hann stæði upp frá Páli, með fleiru, er þau áttu um að vitna. Með sömu stefnu stefnir Eiríkur honum: 1.) Að heyra

þessi vitni; 2.) ad forsvara, ad ei hafi viljad halda þessa skilmála; 3.) til ad heyra sitt Paastand uppá Contractar-rof og Prócess-kostnadar betalíng, allt undir endilegann dóm; og 4.) ad heyra þá gjördu Besigtelses Forréttíngu og ofanálag á Vodmúlastødum med dómi upphafid. Á fyrra þíngstad Siblholti mætti Páll fyrir innlegg, og prótesteradi ad vitni væru afheyrd uppá munnlegt og ófullkomid umtal þeirra Eiríks, edur tølud ord fyrir meir enn ári og 5 vikum sídan, hvad útþrykkilega bannad væri í Nl. 1—13—23, m. v., hvorr Artikuli Talsmadur Eiríks uppástód, einúngis ætti ad skiljast um ærukreinkjandi ord, hvad Rétturinn fyrir Interlócútoríum samþyckti. Þad stefnda vitni Valdi Sigurdsson, qvedst ei hafa heyrt á samtal þeirra Páls og Eiríks, og kunni því eckért um þad hermda loford Eiríks uppá Pál ad vitna, annad enn hvad hann af ødrum heyrt hafi, ei heldur segist hann muna sig þad af Páls munni heyrt hafa. Móti þeirri sinna dags stefnu ad Krossi, prótesteradi Páll einnig. 1.) Vegna þess, hann þóktist ei vera stefndur ad heyra á þeirra vitnisburd, hvorra nøfn hvørki vóru innfærd í Original-stefnunna, ei heldur í þá honum þar af meddeildu copíu, heldur tjáir þau sídar tilsett vera. 2.) Konu sína einnig í tjedri sók, ad vitna sér á móti, óløglega stefnda. 3.) Ad sér sé stefnt fyrir Contractar-rof; því ein ófullkomin rádagjørd og laust

lauſt tál kunni ei, eptir Nl. 5 — 1 — 1. 3. 7., fyrir Contract ad álitaſt, ei heldur þau innſtefndu vitni á móti Nl. 1 — 13 — 23 ad afheyraſt; uppáſtendur því, ad ſtefnan verdi, greindra og fleiri orſaka vegna, er tjed Exceptións innlegg med ſér ber, af Réttinum ólogleg álitin. Petra Páls uppáſtand var, ad odru, enn hvad konu hans ſnertir, med Interlócútorió ógrundad álitid, og dœmdur ſkyldugur til ſtefnunnar ad ſvara. Tvo af þeim innſtefndu vitnum bera eckért þeſſari ſok til upplyſingar; þridja af þeim ſegiſt aldrei heyrt hafa á ſamtal Páls og Eiríks um tjed málefni, og kunni því eckért annad um þad hermda loford og ſkilmála millum Páls og Eiríks ad vitna, enn þad þau í lauſu tali af ymſu fólki heyrt hafi, án þeſs ad géta nafngreint hvar, edur af hverjum. Arni Þorleifsſon leggur til, ad Eiríkur hafi ſagt ſér, ad hann flytti ei frá Vodmúlaſtodum, nema Páll léti ſig ſkilja vid þá ofanálagslauſa. Páll hafi og eitt ſinn ſagt vid ſig, ad ſér þœktu þeir koſtir þúngir, ſem Eiríkur uppáſtœdi, neſnilega, ad hann ſkyldi ſkilja ſig vid Vodmúlaſtadi ofanálagslauſa, og Páll hafi ſagt: hann viſſi ei hvort heldur hann flytti ſig ad Vodmúlaſtada hjáleigu, edur ad Dal. Vitnid Gudlaugur Bergþórsſon qvedſt af Páli heyrt hafa, ad Eiríkur hefdi viljad ſleppa ofanálags-fri, enn ecki ſegiſt vitnid muna ad Páll hafi þad undirgengiſt. Endilega hefir Preſturinn Síra Sigurd-

urdur Øgmundsson med sinum skriflega og fyrir Réttinum uppleſna eidfeſta vitnisburdi, vitnad: ad Páll hafi ad sér nærverandi í Kroſs-kyrkju þann 19da Octóbr. 1796 sagt: Nú, Eiríkur! ef Hann vill ſtanda upp frá mér, ſkal Hann fá Oddakotid; hvar til Eiríkur hafi ſvarad: fái eg ad vera ofanálags-frí vid Vodmúlaſtadi, gjøri eg pad, hvad Páll eptirgaf ad ſinum helmíngi, en þad vildi ecki Eiríkur antaka, nema hann væri frí vid þad ad ollu leiti; þá hafi Páll ſagt: Núnú! pad verdur ad taka jørdina út ſamt.

Nú uppáſtendur Løgþíngisſkrifarinn Eiríks vegna: 1.) ad Páll verdi dæmdur ad halda þad loford og ſkilmála, er hann inngengid hafi vid Eirík, og þeſſi þar fyrir fríkénniſt ad betala nockurt ofanálag á Vodmúlaſtadi. 2.) Ad Páll betali honum fyrir ſin óhaldinyrdi og Contractar-rof eptir Nl. 5—8—3 og Landsl. B. 1. 3.) Betali Eiríki framlagdann koſtnadar-reikníng fyrir flutníng og húſabyggíng á Oddakoti, hvorr reikníngur kom uppá 31 rdl. 28 ſſ. 4.) Ad þar Vodmúlaſtada úttektar forrétting hafi gjørd verid móti Nl. 1—6—16 útþryckilegri fyrirſkrift einaſta med 2ur mønnum, verdi ógvild af Réttinum álitin, m. m., og 5.) ad Páll betali Eiríki í málskoſtnad 8 rdli. Hér í móti ſvarar Páll: 1.) ad hann hafi fullnægt því lofordi, er hann hafi gefid Eiríki med ad eptirgéfa honum alt ofanálag

análag þess helmings sér hafi tilheyrt af Vodsmúlastødum; meira hafi hann hvorki kunnad ad lofa edur eptirgéfa, Eiríkur ei heldur bevísa ad meira honum lofad hafi. 2.) Ad Þórdar Gíslasonar hálflendu hafi Eiríkur lausri sagt fortaksleust, hvad hann mundi ei gjørt hafa, hefdi hann gjort þad sín vegna, og þar fyrir hafi vid sjálft legid, ad hálflendan væri odrum bygd. 3.) Þar nú Eiríkur stefni sér fyrir Contractar-rof, krefst Páll af honum ad framleggja þá Contract fyrir Réttinn; géti hánn þad ecki, beujerir hann ad Eiríki tildæmist, ad svara sér drjúgum bótum fyrir óløglega málsýfingu samt kost og tæríngu til sín og konu sinnar.

Hér uppá dæmir Sýslumadur V. Thórarinsson Eirik fríann frá ad betala þad ofsanálag Vodmúlastada, sem gjort var þann 12ta Júlí s. á. af þeim 2ur af Sýslumanni þar til skickudu monnum, og þá af þeim gjorda útteektar forrétting ónýta og ólogleoa, þar sem sú þar vid brúkada adferd sé mótstrídandi Nl. 1—14—1 og s. bók. 16 kap. Páll betali til Eiríks í Prócess-kostnad 2 rdl. kúr. innan 6 vikna frá dómsins dató, undir adfor ad logum. Frá þessum dómi appellerar Páll til Logþingis-réttarins, og fær af Vice-logmanni Grøndal þar til géfna stefnu, eptir hvorri þeir stefndu mæta hvorr med sitt forsvar, ákjærur og uppástand. Páll á Vodmúlastødum mætir sjálfur í Réttinum og framlagdi á

inn-

innlegg undir sinu egin nafni, hvar af þad eina var Historia edur species facti, med hinu ødru vill hann demonstrera, ad sá af Sýslumanni V. Thórarinssyni gengni Héradsdómur i þessu máli, hafi med ollu undanfellt ad uppádæma þann hellsta og viktugasta sakargiftar stefnu-pósi Eiríks Einarssonar, sem var þad af honum nefnda Contractar-rof, hvert Eiríkur hafi því sidur gétad sannad, sem hvorgi finnist bevísod hún hafi nockurntíma milli sin og hans verid inngengin, heldur enn hitt, ad Páll hafi neckru sinni lofad Eiríki meira af tjedu ofanálagi eptir ad géfa, enn hans hálflendu tilheyrdi; ecki heldur hafi Eiríkur gétad sýnt edur bevísad, ad hann hafi af Þórdar parti sin vegna uppstadid, svo Páll þess vegna væri skyldugur ad betala Eiríki, þessum parti tilheyrandi, ofanálag. J þessu sama innleggi vill Páll einnig vísa: ad sú útteektar-forrétting, er Sýslumadur V. Thórarinsson sjálfur fickadi 2ur monnum ad gjora og meta ad logum, húsa, túna, garda og qvílda ofanálag, hafi svo vel i tilliti til eldgamallrar praxis hér i landi, sem Forordningarinnar af 24da Júlí 1789 i ollu gyld og logmæt verid, annars hefdi Sýslumanninum V. Thórarinssyni borid, ad láta hana, þar um bedinn, af sér og Þórdi Gíslasyni, verda i alla stadi logum samqvæma. Þessari sinni meiníngu til enn nú frekari styrkingar, heldur hann sér til Rescriptisins af 11ta Apr. 1781, eptir hvorju þessi

vesæla útteftar-forrétting heyri undir þær sakir, sem afgjøraſt ega í ſkjótheitum, m. m., er Páll hér framtelur ſinu máli til forſvars og vidurhalds, ſvo vel móti Sýſlumanni, ſem Actóri í héradi, og hans Fullmektugum. Þeſſum og fleirum Páls áſtædum, hefir Sýſlumadur V. Thórarinsſon leitaſt vid ad kollkaſta og ónýta med þeſſu: 1.) Utteftar-forréttínguna á Vodmúlaſtødum ſegir hann logum gagnſtæda, þar hún eptir ádurnefndum Nla. articulum, hafi átt ad ſké med 6, enn ei 2ur mønnum, og þar ſyrir uppáſtendur hana, ſem annad illegalitet ipſo jure nullam. En ſína þar til géfna ſkickun til 2ja, enn ei fleiri útteftar-manna vill hann þar med rétlætiſt: ad hann hafi ei þeckt ſkyldu ſína, ad útnefna adrá edur fleiri útteftar-menn, enn Páll hafi ſjálfur tilnefnt og umbedid, og ſé því hans, en ecki ſitt, ad ábyrgjaſt, hvort ſú af þeim, ſvoleidis umbedna útteftar-forrétting yrdi ad legum gyld edur ógyld metin. Forordnínguna af 24da Júlí 1789, gjørir hann ad einni Exceptión frá Lege generali, komi því einúngis kirkjum og Preſta-gótſi vid, hvad hann vill med þar til fundnum rokſemdum ſýna og ſanna. Svo vel af ſjálfum Próceſſinum, ſem Páls Logþíngisréttar ſtefnu petito, ſegir hann, ollum ſjáanlegt, ad Páll hafi ei einaſta aldrei neitad Eiríks framburdi um þad heila ofanálag, og tilſtadid hans framburd í bádum ſínum Exceptións-inniegsjum mót ſtefnunum í héradi.

Ei-

Eiríks hér fyrir Logþíngis-réttinum til-setti Talsmadur Sýslumadur Espólín, fram-kom med einn nýjann Vitnaleidslu-act, áhræ-randi þetta mál, hvorr saminn og gjordur er af Sýslumanni V. Thórarinssyni; eptir þad honum var af Páli Gudmundssyni híngad stefnt fyrir rángann dóm og Procedeur í mál-inu, hvar fyrir Páll og próteseradi ad þessi Vitna leidslu-act, á móti sínu Próteſti, í hér-adi genginn, yrdi nú af Réttinum antekinn, allrahelſt þar ſér ſé ecki af vidkomendum híng-ad ſtefnt, hann ad heyra, til hans ad svara, edur hér af þeſſum Rétti nockurn dóm þola eptir honum. Þar í móti meinar Talsmadur Eiríks, Sýslumadur Espólín, ad þar tjedur þíngs-act þéni Eiríki til forsvars og málinu til upplýsíngar, og sé tekinn í laga leyfi, egi þetta Páls Próteſt ad engu aktaſt, m. m.

Logþíngisſkrifari Th. Nicólaiſon vill í framlogdu innleggi sýna, ad þær sér af Páli géfnu ſakargiſtir fyrir rángſleita Prócuratión og framhald í málinu í héradi, ſeu í allann máta óſannar, og Páll ſjálfur hafi miklu fram-ar ſér, leitaſt vid ad forvilla Réttinn, vilji hann neita því hér, ad Eiríkur hafi ſín vegna flutt af Þórdar Gíſlaſonar parti, edur upp-ſtadid frá honum, hvad Logþíngisſkrifarinn ſegir í Próceſſinum nógſamlega ſýnt og demonſtre-rad, ſvo vel, ſem hitt: ad Páll hafi honum þar fyrir lofad álagsfrium ad vera fyrir alla Vodmúlaſtada ábúd. Þetta ſama uppáſtanda

einnig Sýslumönnunum V. Thórarinsson og J. Espólín, er þeir einnig leitast vid ad sýna og sanna, í sínum fyrir Réttinn framlögdu innlegnum.

Þá þetta allt var náqvæmlega samanborid vid Hérads-prócessinn, og þau þarí afheyrdu vitni, gétur Rétturinn hvergi fundid, ad nockur lögmæt Contract hafi verid milli Páls og Eiríks inngengin, hvar med sá fyrri hafi skuldbundid sig til, ad géfa Eirík álagsfríann, nema fyrir því álagi, er honum bæri ad svara ofaná sínn helmíng jardarinnar. Vel hefir Eiríkur í fyrstunni, þá Páll nefndi vid hann ad standa upp af Vodmúlastødum (eptir Prestsins Sira Sigurdar Ögmundssonar eina vitnisburdi) því neitad, nema hann fríadist frá, ad betala þad heila ofanálag. Ad Eiríkur hafi einasta uppá þessa skilmála, og ei annara orsaka vegna, þeim parti Vodmúlastada laustum sagt, er Þórdi Gíslasyni tilheyrdi; því hefdi hann þad einúngis gjört Páls vegna, bar honum ad segja Þórdi jördunni lausri, med því skilyrdi, ad Páll fengi partinn eptir sig, allrahelst hefdi hann átt vissa von á ad sleppa med því, en ei ødru móti, frá hans gjørandi ofanálagi, finnst hvergi bevísad, ad Þórdur gjørt hafi; þott Eiríkur hafi látid nockra menn af sér heyra, ad hann ei med ødru móti stædi upp frá Páli, og þessi hafi, eptir þad Eiríkur í fyrstu qvadst ei med ødru móti vilja uppstanda, sagt: ad

ſér Þæktu Þeſſir Eiríks kóſtir þángir, og þetta hafi ſídan boriſt eptir þeim ári, almenníng, án þeſs nockurr hafi nockurntíma heyrt af Páls munni, ad hann hafi þá ſomu antekid, heldur látid á ſér merkja, ad hann mundi, heldur enn ad þeim gánga, flytja ſig annadhvort ad Dal edur Vodmúlaſtada, hjáleigu; þá kunni hann því ſídur ſakfellaſt eptir þeſſu af Eiríki í almenníng úrdreifda óbevíſada rykti, hvørr enga adþreyngjandi orſök ſýniſt hafa haft til adhøfda Próçeſs ad fyrra bragdi móti Páli, uppá ſvo veikann og óviſſann grundvoll.

Hvad þá umtviſtudu úttektar forréttíngu á Vodmúlaſtodum ſnertir, hvørja Sýſlumadur V. Thórarinsſon hafdi ſiálfur ſkickad, og ſídan ónýta og ólöglega dæmt; þá finnur Rétturinn beggja partanna áſtædur og forſvars grundi ad vera af þeirri náttúru, ad bádir hafi nockud til ſíns máls. Pérdi Giſlaſyni ſé ei heldur hér med betekid, heldur ſtandi frítt fyrir ad begéra af Sýſlumanni V. Thórarinsſyni nýja úttektar-menn ad logum, hvørt gjorandi álag ecki þarf framar enn Pérdur vill, ad liquideraſt med þeim flutníngs- edur koſtnadar-reikníngi, ſem innfærdur finnſt í Hérads-Próceſſinu; ad ollu þeſſu athugudu, dæmiſt rétt ad vera:

Sá í Héradi af Sýſlumanni V. Thórarinsſyni gengni Dómur ad

Krossi í Landeyjum þann 27da Nóv. sídstlidna, skal hér med vera aldeilis upphafinn, og betali þvî velnefndur Sýslumadur til Páls Gudmundssonar fyrir kost og tæríngu, samt Próress kostnad fyrir þessum og Hérads-rétti 10rdl. Cour. En Eirîkur Einarsson betali fyrir óréttvísa og naudsynjalausa máls-hýfíngu 32 ßa. til fátækra î hreppnum; skulu allar þessar bætur vera loknar fyrir nærstkomandi Michaels-messu undir adfer og Execútíón ad lögum.

Þessi Dómur var opinberlega î Réttinum upplesinn, ad vidverandi og áheyrandi Sýslumanni J. Espólín og Lögþíngisskrifaranum Th. Nicólaisyni, hvar frá hvörigur þessara til stadar verandi appellerar.

Num. XIV.

Sama dag var fyrir Réttinum fyrirtekin sú sök, er her var þann 20ta hújus útsett til þessa dags, og þar, Sýslumadur J. Helgason enn nú af Réttinum þrisvar upphrópadur ecki mætir, og Actor Sýslumadur V. Thórarinsson hefir eckert vídara uppástand

-stand í sokinni ad gjora, var hún til dóms upp-
tekin. Ut supra.

M. Olafsson.

Num. XV.

Sama dags eptirmiddag, settist í Rettinn Løgmad-
ur M. Olafsson, og assagdi í Sýslumanns J.
Helgasonar máli, eptirfylgjandi dómslúttníngu:

Af þeim í þessu máli gengna Próceß og dómi á Borgarhøfn í eystra parti Skapta-fells-sýslu, þann 18da Maí 1796, fyrir þennann Rétt framløgdum, er audsjáanlegt, ad Sigrídur nockur Bjørnsdóttir hefir þann 11ta Jan. s. á. barn í heiminn fædt, ad hvørju hún lýsir fødur ad vera bródur sinn Gudmund Bjørnsson, hvorju hann þverneitar. Til ádurnefnds 18da Maí lætur Sýslumadur J. Helgason Hreppstjórann Asgrím Hallsson innkalla bædi þessi systkyni fyrir sinn haldandi Rétt á ádurgreindum stad, og eptirspyr: 1.) um hvørs þeirra aldur fyrir sig? var hún þá 34 ára, en hann 21 árs gamall. 2.) Adspurdi Sýslumadur hana um faderni hennar ádur umgétna barns? lýsti hún þá enn sem fyrri Gudmund bródur sinn, hvar til hann enn nú svaradi nei, og baud sinn eid ad sverja fyrir þad. 3.) Var hún adspurd: hvørt nockur rok eda líkur þar til hefdi? svarar nei; hann einnig ad sama spursmáli spurdur?

ur? svarar nei; framar adspurdur: hvort hann á hennar sidu vissi nockud þad, er þessa barnsfaderrnis lÿsingu systur sinnar kynni ó-sanna gjora? svarar líka nei til þess, m. m. Gudmundur stendur fast á sinni barnsfaderrnis neitun, og uppástendur ad fá sinn fríunar eid. Sÿslumadur J. Helgason setur því nærst þessum bádum systkynum einn og hinn sama Talsmann, Hreppstjórann Arna Brynjólfsson, sem alvarlega prótesterar Gudmundar fríunnareids afleggíngu, án þess ad framfæra nockud þad, sem þéna kunni Sigrídi til málbóta, edur fá nockra nÿja upplÿsíngu í sökinni. Ad útkljádri Actión í henni, fell þá dómsályktning af Sÿslumanni J. Helgasyni: ad Gudmundur Bjørnsson mætti sig med eidi befría fyrir því barnsfaderni, er Sigrídur systir hans hefdi uppá hann lÿst, þó mætti sá hans dómur ecki exeqverast, svo lengi vidkomandi Løgmanns ályktan ecki þar til kjæmi, hvort þessi eidur mætti gjørast edur ei. Í stadinn fyrir, ad innstefna þessum dómi fyrir s. á. Logþíngis-rétt, og flytja þángad bædi þessi systkyni, sellur Sÿslumadur J. Helgason uppá ad sækja um Kóngsins allranádugustu Resolutión: 1.) um þad, hvort Gudmundur megi afleggja sinn fríunar-eid. 2.) Hvörnig hún, ad honum aflegdum egi ad álitast. Þessa hans allraundirdánugustu Ansøgning af 14da Sept. s. á. innsendi þad danska Cancellie þann 14da Janúari 1797 til

til Hra. Stiptamtmanns O. Stephánssonar Erklæringar, sem dat. er 7da Sept. 1797, hvar af má sjá medal annars, ad optnefndur Sýslumadur ei einasta hefir forsómad ad innsenda med þessari sinni ádur umgétnu allraundirdánugustu Forestillingu til Kónglegrar Hátignar, þann í málinu gengna Dóms-act, heldur og í móti þess háloflega danska Cancellies gjordu Foranstaltning 1789, gleymt ad gésa þessa í hans Sýslu angéfnu, þó enn nú óbevísudu Blódskammar-sök, Hra. Stiptamtmanninum til vitundar, og þar hjá einnig forsómad, ad innstefna heunt eptir Hans Hávelborinheita honum géfnu befaling af 1ta Aug. 1797, til eins Extra-logþíngis-réttar; því hefir Cancelliid látid sér þóknast, undir sídstlidnum 2rum Decembr. ad befala: ad Sýslumadur J. Helgason skyldi fyrir þessa hans, logum mótstríđandi, medferd á ádurnefndum saka-persónum justitialiter tiltalast. Hvorsvegna Hans Hávelborinheit, Hra. Stiptamtmadur O. Stephánsson hefir undir sídstlidnum 15da Maí, hér til beordrad Sýslumann í Kjósar-sýslu S. Pétursson þad sama ad giora, hvar til velnefndur Sýslumadur hefir og hjá Vice-Logmanni B. Grøndal úttekid þann 25ta s. m. eina Logþíngis-réttar stefnu, med hvorri Sýslumadur J. Helgason híngad stefnist, til ad standa til Rétta fyrir alla hans forsómun í þessu máli, og þola endilegann Logþíngis-réttar dom, til straffs, sekta og

 full-

fullkomins málskostnadar. Fyrir Próceſſins ſkuld, ſtefnaſt og ádurnefnd ſyſtkyni, er þetta mál afris, áſamt þeirra Actóri og Defensóri í hèradi, med þeirri Clauſula, ad engiun þeirra hafi ſér nockurrar ſogdags-leggíngar ad vænta í þeſſu máli. Sá í Syſlumanns S. Péturs-ſonar forfollum af Hra. Stiptamtmanni con-ſtitúeradi Actor, Syſlumadur V. Thórarins-ſon, framlagdi í Rèttinn oll þau í hond-um hafandi Skiol og Dócúment, er honum kynnu til eptirréttingar og ſakarinnar upplyſ-íngar ad þéna; og uppáſtód Syſlumadur Vig-fús ad Syſlumadur J. Helgaſon yrdi, (auk þeſs, er fyrrnefndur Syſlumadur S. Péturs-ſon hafdi í inngéfnu innleggi fyrir þennann Rètt uppáſtadid) dæmdur ad borga til Jú-ſtitz-kaſſans, þá 10 rdli., er Hra. Stiptamt-madur O. Stephánsſon hafdi þar af lofad ad betala Syſlumanni Lydi Gudmundsſyni, eptir anteknum koſtnadar-reikníngi, fyrir ad láta híngad ſtefna í ſídſtl. Júníó Syſlumanni J. Helgaſyni, m. m., er Actor uppáſtód. Af þeirri hèr fyrir Rèttinn framlagdrar ſtefnu uppáſkrift 2ja ſtefnuvotta, er ſjáanlegt ad hún hefir Syſlumanni J. Helgaſyni á hans heim-ili auglyſt verid, og honum þar af Copía med-deild ſídſtl. 21ta Júní, og ad hún einnig hef-ir hinum odrum híngad ſtefndu perſónum birt verid; enginn þeſſara mætir utan Asgrímur Halloſon, ádurnefndra ſyſtkyna tilſettur Actor í hèradi, fyrir eitt aſſokunar-brèf, hvar fyrir hann

hann ei, í ezin persónu, hér fyrir þessum Lögþingis-rétti mætt géti.

Að öllu þessu Sýslumanns J. Helgasonar málefni gaumgjæfilega athugudu, gétur Rétturinn ecki, í þeim hér framloadu Documentum, nockurt atriði fundið í Sýslumanns J. Helgasonar, annars lögum gagnstæðu, medferd, breytni og forsómun, er Réttinn sái nóglega yfirbevísad um, að Sýslumadurinn hafi þetta gjört af einhverri þrjótiku við Hra. Stiptamtmannsins ádur umgétnu befaling, ecki heldur af forakti við Kóngsins Logmál, heldur mætti sýnast, sem hann hafi meir af dofinnskap, hyrdu- og eptirþánka-leysi látið þessa Delinqvent-sok dragast eina tíð eptir adra; sýnist ei heldur órímileat, að Sýslumadurinn Jón, sem nú er kominn á áttrædis aldur, hafi qveinkað sér við og várla treyst sér til, að færa þessar saka-persónur híngað til Lögþingis-réttarins, yfir svo lángann, torsóktann, já, optsinnis ófærann veg, og hafi því í úrrædaleysi fallið uppá það fávíslega fyrirtæki, að fá kónglega Resolútión útverkada um það sama, er hann syrifcam vissi, að hans Yfirdómari mundi að logum úrskurda, nær sokinni yrði innstefnt fyrir ædri Rétt. Þetta Sýslumanns J. Helgasonar barndómslega fyrirtæki sýnir einnig, að hann hefir hvorki ætlað að draga dul á brot þessara systkyna, edur skjóta þeim undan réttvísri laga hegníngu; því annars mundi hann ei hafa tilkynnt Kon-

úng-

finnglegri Hátign þeirra angéfna misgjörníng. Hvorsu sem nú öllu þessu er varid, þá kann þessi Sýslumannsins J. Helgasonar lánga forsómun og medferd á saka-persónunum, ecki fría hann frá því í lögum þar vid lagda straffi; dæmist því fyrir rètt:

Sýslumadur J. Helgason skal fyrir sinn allt ofleugi varandi og lögum gagnstæda undanndrátt, ad innstefna þessari Delinqvent-sök fyrir ædri Rétt, sem og fyrir sinn ótérlega umgángs máta í henni, betala eptir Forordníngunni af 3ja Júní 1796, samanborinni vid NL. 1-5-8., til nærsta Hospítals 100 rdlr. Cour., og þaraðauki þá Sýslumanni Lýdi af Jústitskassanum lofúdu 10 rdli., og þeim honum í móti fyrir Logþíngis-réttinum tilsettu Actoribus, 6 rdli. í Prócess kostnad, kost og tæríngu; skulu allar þessar bætur loknar vera innan nærstkomandi Michaels-messu.

Þessi Dómur var opinberlega í Réttinum uppesinn, og var enginn af vidkomendum til stadar verandi, heldur allir af Logþínginu burtreistir.

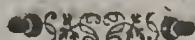
Ut supra. M. Olafsson.

NUM.

Num. XVI.

Annó 1798 þann 6ta Augústí, setti Lögmadur Magnús Stephensen Lögþíngis-rétt ad Leirá í Borgarfirdi, til Dóms uppsagnar í Oróa-málinu milli Prestsins Sira Sæmundar Hólms og Chirúrgi Hallgríms Backmanns. Til Lögþíngis-réttarins þénustu vóru nefndir undirskrifadir Lögréttu-menn, af hvörjum Bókþryckjarinn Schagfjord aflagdi Lögréttu-manns eid, en hinir hafa ádur svarid; affagdi svo Lögmadur M. Stephensen eptirfylgjandi Dóm í ádurnefndu máli:

A Uppstigníngardag þann 25ta Maí 1797 bar í Bjarnarhöfn innan Snæfellsness-sýslu þad umtals efni til, sem mál þetta af rís, og sem eptir framkomnum gögnum, vitnum og málspartanna ákjærum virdist þanninn varid: Presturinn Sira Sæmundur Magnússon Hólm flytur þennann dag messu í Bjarnarhafnar kirkju, vid hvorja Chirúrgus Backmann er þá nálægur med ödru fólki. Prestur lýsir þar í annad sinn af stólnum med fátæklings hjóna-efnum til ektabands, en

en Chírúrgus Backmann kallar upp í kirkjunni og segir: svei þeirri fregn! Prestur advarar þá, sem meinbugi viti á þeirra hjónabandi, ad segja til þeirra í tíma; þar til ansar þá Backmann: þeir kunna ad vera margir, eda: þad vita margir, og enn kallar hann upp þegar Prestur bodar blessun af stólnum, segjandi: þad vil eg gjarnan þyggja. Þessa ótilhlýdilegu mælgi undir opinberri þjónustugjord í kirkjunni hefir Presturinn Síra Hólm medal annars átalid, og Logþíngis-rétturinn finnur hana því hneixlanlegri og saknæmri, sem hún brúkud er af meiri-háttar manni, þó ordin séu oll meinláus, vettar minni virdíngu og sidsemi enn ber undir hátídlegri Embættis-gjord, mátti jafnvel sipa fyrir Prestinum og erta hann til móds midt í hans Embættis-verkum, og verda háskalegt eptirdæmi þeim einfoldu og ójáltsu, er taka vildu sér snid eptir þessu, og innleida þann ólídandi ósid, hvorn stjórnleysi vídar heyrist ad hafa nært, ad þvætta fram í, eda skéggræda undir prédikun og Catechisatión og þar med glepja fyrir annara athygli. Líklega hefir þessi Chírúrgi Backmanns yfirsjón og ordid tundrid, sem glæddi óvildina strax eptir milli Prests og hans. Síra Hólm gengur eptir Embætti fridsamur og gódur inn, ad vanda, í stofu Chírúrgi, dvelur þar góda stund; í stofunni heyrist þrusk og hávadi, Prestur hleypur fram úr henni ódfluga, og sem ódur og afmindadur af reidi, hattlaus og med pyrr-

ik

ik sitt í hendi, stockur upp og slær út hond- unnum; vitnid Tjørfi Oddsson, segir Prestinn hafa útkomid eins og undann ófridi, en Back- mann kom strax á hæla Prestinum. Strax og Prestur kom út, snyr hann sér til Back- manns og segir: sládu mig nú, og Backmann svarar: manar þú mig til þess? mannþraung var nockur úti á stéttinni, þar snertir hond eda knefi þess reida Backmanns, Prest, sem snyst vid og fellur ofan fyrir stéttina í svadid, er reistur á fætur af tveimur; Prestur bidur fólkid ad minnast hvad sér sé gjort og lysir sídar meir í innleggi til Réttarins ad Stadar- backa undir lit. S., ad Backmann hafi veitt sér stórt hogg á spjald-hrygginn, svo hann vid fallid fram af stéttinni hafi reynst innvortis. Adurnefndur Tjørfi ber, ad Prestur hafi út úr stofunni komid blár og nockud þrútinn á auganu og utantil vid þad, hafi þó ei svo lengi inni verid, ad á þeim tíma mikid þrútna kynni; fleiri vitni bera um þenna bláma og þrota á Presti um qvoldid, en flest vitnin eru svo óreglulega og óskilmerkilega afheyrd, svo oldúngis ecki confronterud og þeirra svør svo ógreinileg, ei heldur tekin til allra spurnínga, eda sem her, þeirra útlegging um vafasama og mótsegjandi andsvara pósta krafin, og svo lítil ástundan Dómarans til sannleiksins upp- gotvunar ad finna, ad Logþíngis-rétturinn finn- ur ógjorlegt eptir svo óvandadri vitnaleidslu Dóm ad fella til þyngsla útláta. Þad er ann- ars

ars vitnad, ad Sira Hólm hafi í ædi og brædi hreytt fram ítrekudum formælingar ordum yfir Backmann og hans hús, bædi strax um daginn í Bjarnarhøfn og eins um qvøldid á heimleid, já, gyfurlegum formælingar ordum, óvidurgvæmilegum ad heyrast af munni nockurs Sálu-sorgara, sem eptir Nl. 2—4—6 skyldast ødrum fremur til ad sýna Trúarinnar ávexti í grandvørum lifnadi, med tilliti til 2—9—27, 2—11—1 og 6—2—5.

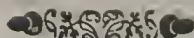
Svo ófullkomin, sem ádursogd vitnaleidsla er, má þó af henni med miklum líkum ráda, ad Prestinum Sira Hólm hafi inni í Backmanns stofu mætt ófridur mikill og hardhnjaskr, hvorr þeirra sem þetta vakid hefir, því hvorugur þeirra Sira Hólms og Backmanns hefdu af alls engu ordid afar-reidir, síst Prestrinn hám-ódur, blár og bólginn, hans ord í ædinu sýnast og ad vitna um medtekin hogg, Tjørsi nefnir hans flótta, sem undan ófridi, þrusk og hávadi heyrdist í stofunni, Backmanns reidugleg hend var til hans á stéttinni útrétt, og hann hafdi þegar í kirkjunni eguet Prest nockud til reidi, svo þegar vitnin ecki fullhermdu hvad Sira Hólm ákjærir, hefir Løgþingis-rétturinn nú þegar svo miklar líkur fyrir sér, ad hann í alla stadi forsvara kynni, ad skylda Chirúrgum Backmann til ad hreinsa sig med sáluhjálpar-eidi eptir Nl. 1—14—6 frá þúngum áburdi Sira Hólms í hans innleggi fyrir Héradsréttinn, þar merk-

idu

ndu bókstafnum S. og treystist hann ei þar til, þá ad bæta fyrir sérhvort honum veitt högg, spark, jardvarp, eptir NLa. 6—7—8 þremmum 6 lódum sylfurs, en Stefnandinn Síra Hólm getur med engu laga yfirskini mótmælt þeim eidi Backmanns, hvorn hann sjálfur eptir allt þetta hefir; sem fullverduaann medtekid til Altaris, þessvegna sem fullfródann trúarbragda játara, eids helgidóms þeckjara og samvitsku-vidqvæmann mann, einkum þar hann í héradi tjáir sig hafa krafid Backmanns frí-unar-eid, en ei fengid þetta innfært af Sýslu-manni; en þar óvildin er nú svo ódum vaxin nefndra manna á milli, og Backmann, eptir vitnada lángvarandi gódfýsi vid Prest sinn, sem fleiri, nú er tekinn til ad mædast og særast, af Prestsins eins lángvarandi óvild til hans, eptir því sem hann í innleggi sínu til þessa Log-þíngis-réttar nú hefir talid líkur til, finnur Rétt-urinn þad enn þá samqvæmara laganna anda, fyrr ad grenslast, sem náqvæmast verdur, eptir sannleiksins upplýsíngu af sem flestra vitna framburdi, heldur enn málspartur nockurr leid-ist í freistni vid afleggjandi eginn eid, hvorr þó aldrei kynni hér odrum enn Chirúrgó Back-mann ad leyfast.

Vidvíkjandi stefnandans ákjærum til Hér-ads-dómarans Sýslumanns Finns Jónssonar, út af ásakadri partiskri vitna yfirheyrslu, ó-naudsynlegum þíngbalds lángdrætti, forakti Prestsins próteſta, ósannsýnum skrifaralaunum,

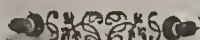
 bráf-

brúkudum hótunum og hreckvísum skélfingum til Prestsins málshalla en fylgis hans mótparti, hefir Presturinn ad því leiti minna ad ákiæra vitnaleidsluna, sem hann á Stadarbacka þíngi þann 3ja Nóv. í innleggi merkudu lit O. hefir tjád sig ánægdann med Sýslumannsins yfirheyrslu vitnanna og skickanlegheit þann dag, og þann 7da Nóvembr. siálfur fráfallid Backmanns náúnga yfirheyrslu, en þar á mót ad því leiti meira, sem vitni onnur vóru óreglulega yfirheyrd, og Prestinum enginn frestur géfinn til ad stefna fleiri vitnum til sannleiksins upplýsingar, heldur málid hálfprófad dæmt honum til áfellis og storkostlegra fjárútláta; því meira hefir hann og ad kjæra, sem hann med innleggi fyrir Stadarbacka Hérads-rétt, audkenndu bókstafnum O. hefir vottad, ad Héradsdómarinn hafi neitad sér um ad innfæra í þíngbókina prótest sitt mót Backmanns framhalds Contrastefnu, og hans Talsmadur fyrir þessum Logþíngis-rétti, ad Sira Hólms krafa um Backmanns eid, hafi í héradi ecki fengist innfærd, hvorju Sýslumadur Finnur ei hefir hér mótmælt; því meira, sem Presturinn hefir framlagt Sýslumanns Finns eginhandar bréf, innihaldandi ógnanir móti hans Appelli, og vorun vid gildru fyrir hann lagdri, vardandi máské hans Prestshempu, medal annars af þeirri orsök, ad Prest þenna skorti vit og peninga, og hellstu menn séu honum mótfallnir, allt eins samvirkulaust

og

og smánandi sinn höfund, eins og grundvallar-
lëust, á medan hann ecki sannar þau illmæli,
ad sé styli dóma ærlegra Dómendra, ellegar
minndud óvild spilli málum og rëtti manna og
svæfi Dómara samvitsku. Í stadinn fyrir 4
mk., sem Hérads-dóma kostar ad útskrifa ept-
ir N. 1 — 23 — 7 hefir Presturinn Sira Hólm,
med framlagdri Copiu af sínu bréfi til Sýslu-
manns, uppáskrifadri af 2ur mönnum, viljad
sýna, ad Sýslumadur hafi hér fyrir medtekid
5 rdli., og bréf hans til Prests qvitterar fyr-
ir tilsenda peninga, en nefnir ei þeirra upp-
hæd. Sýslumadur Finnur Jónsson hefir
contra-stefnt Sira Hólm til Logþíngis fyrir
grófa og ósanna stefnu-memorials pósta, neit-
ar ad hafa medtekid nockra peninga fyrir pró-
cessinn, vill taka þá tilsendu peninga í annur
skuldaskipti, svo hann af ofteknum skrifara-
launum verdi vitalaus, og misgrunar Prest-
sins framlagda peninga-bréf, sem falskt, bid-
jandi þess vegna ad þad verdi sér mót, sam-
hljóda Copiu frá Rëttinum afhendt, sem hon-
um má eptirlátast; verdur því ei ad svo stöddu
um þenna póst ályktad. Presturinn hefir ann-
ars í allri málsókn sinni í ljósi látid ofmikla
sávitsku í Rëttargángi til þess, ad hann sé
framvegis sær um einn ad sækja þetta mál
löglega án Talsmanns adstodar. Því dæm-
ist rëtt ad vera:

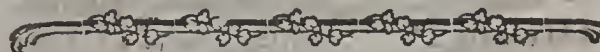
Chírúrgí Backmanns kirkju-mælgi í Bjarnarhøfn á Uppstigníngardag 1797, vísast til hlutadeg-anda Há-yfirvalds álits eptir Kóngs-bréfinu af 26ta Júní 1782 §. 3 og Prest-sins Síra Sæmundar Hólms formæl-íngar-ordum til hans geistlega Varnar-þíngs. Sjálfu Barsmídar-málinu er hér med aptur í hérad heimvísad til nýrr-ar og løglegri ransóknar frá rótum, nýrr-ar afheyrslu þeirra vitna, sem Prest-urinn Síra Hólm finnur naudsyn til vitnisburdar løglega ad kalla, annara enn konu, barna og tengda-dóttur Chí-rúrgí Backmanns, (sem frá vitnis-burdi í þessu máli, sèu øll frítekin) samt til nýs endilegs dóms. Skal allt þetta gjørast á kostnad Héradsdómarans Sýslu-manns F. Jónssónar, af odrum dóm-ara enn honum, sem vidkomandi Amt-manni þóknast þar til ad útnefna. Prestinum Síra Hólm standi frítt fyr-ir ad útvega sér Amtmanns Vibes skickun til hentugs Dómara, ad prófa løg-

løglega Sýslumanns Finns vitnaleidslu adferd, teknu skrifara-laun samt adrar Dómara adgjørdir og Prótócolls-hald í þessu máli, ad því leiti í Héradi upplýsast þarf til endilegs dóms, en hann sæki undir eins um skynugann Talsmann til ad færa mál þetta sín vegna, þar hann sjálfur er of fávís í løgum þar til fundinn. Hérads-dómur Sýslumanns F. Jónssonar, genginn ad Stadarbacka þann 11ta Nóv. 1797, sem dæmir Prestinn Síra Sæmund Hólm í 10 rdla. málskostnad til Sýslumanns, 4 rdla. til Backmanns, 84 ß. til Jústitíts-kassans og 64 ß. til sama kassa fyrir fíblslega málssókn, en frítekur Chirúrgum Backmann fyrir øllum ákjærum Prests í þessu barsmídar máli, veri sent ódæmdur. Ósæmileg sneidyrdi í innleggjum Síra Hólms til Løgþíngis-réttarins, valin Sýslumanni Finni og Chirúrgó Backmann, sømuleidis íll atqvædi Sýslumanns Finns í hans innleggjum, valin Presti Síra Hólm

og hans Rádgjafa, séu daud og ómerk. Bóta ákvardan fyrir misjafnar og grunsamar Dómara adgjördir í þessu máli, bídi þar til Hérads-prófid um þær er fullfekid, en í málskostnad gjaldi Sýslumadur Finnur Prestinum Sira Hólmjordsl. Conr., innan 6 vikna frá auglýsingu þessa Løgþingis-réttar Dóms, undir adför eptir løgum. *Ut supra.*

M. Stephensen.

G. Schagfjord. Sveinbjørn Þórdarson.
Olafur Pétursson. Hermann Olafsson.

Eptirfylgjandi
Bréf og Kauplýsingar
vóru fyrir Løgþingis-réttinum upplesnar
Annó 1798.

1. Affalsbréf Sigridar Olafsdóttur eptir hennar ektamanns Gunnlaugs Sigurdssonar fullmakt, á Studlakoti 4 hundr., liggjandi í Holtamanna hrepp, til Prestsins Sira Gísla Thórarinssónar, fyrir resterandi skuldir eptir Løgþingis dómi 1786, nefnilega, 11 fjórdúnga smjörs

sinjörs og 10 rdli. Cróner 72 ßa., dat. 23ja Júlí 1787.

2. Afsalsbréf Prestsins Síra Þórdar Brynjólfssonar fyrir hönd Jómfrúr Þórdísar Gudmundsdóttur, á 5 hundr. í jördunni Gérdum í Landeyjum, til Valgérdar Gudmundsdóttur fyrir 24 rdli. Cróner, dat. 29da Júní 1797.

3. Kóngleg Confirmatión uppá Testament hjónanna, Lopts Sigvaldasonar og Gudrídar Sigurdsdóttur, ad hvort þeirra, sem lengur lifir, skuli vera þess afdauda einasti erfíngi, dat. 5ta Maí 1797.

4. Kóngleg Confirmatión uppá Gudmundar Stephánssonar á Utskálum í Gullbríngusýslu gjörda Fledförings Contract vid Prestinn Síra Bjarna Pétursson, dat. 13da Maí 1797.

5. Afsalsbréf Helgu Jónsdóttur á Jörva 30 hundr., innan Dala-sýslu, til Prestsins Síra Jóns Olafssonar ad Stad á Reykjanesi, fyrir hjá henni innistandandi arfa-góts eptir hennar sál. mann Magnús Einarsson, dat. 9da Octóbr. 1758.

6. Afsalsbréf Hra. Sýslumanns Jóns Jakobssonar á jördunni Yrnafellskoti í Eyjafirdi og Mödruvalla-sókn, samt Vidirnesi, til Sgr. Jóns Sigurdssonar á Urdum fyrir 120 rdli. Specie, dat. 22ann Sept. 1797.

7. Affalsbréf Múkaþverár-klausturs Administratoris Magnúsar Thórarinssonar á jördunni Gardi í Olafsfirdi til Sýslumanns Jóns Jacobssonar fyrir 150 rdli., daterad 30ta Martsí 1798.

8. Affalsbréf Kaupmannsins í Grundarfjardar Kaupstad Ernst Matthias Heidemanns, eptir hafandi fullmakt, á jordunni Túngu liggjandi í Skutulsfirdi innan Isafjardar-sýslu 24 hundr. med 4 kúgyldum, til Kaupmanns Olafs Thórdarsonar Thorlacius, fyrir 500 rdli. DC., daterad 20ta Júlí 1797.

9. Affalsbréf Sýslumanns Þórdar Bjornssonar á jordunni Gardi 8 hundr. ad dýrleika, liggjandi í Mývatns sveit, til bóndans Marteins Þorgrímssonar, sem hæstbjódanda fyrir 150 rdli. 6 ß. kúr., dat. 14da Apr. 1798.

10. Affalsbréf Mad. Gudrúnar Thórarinsdóttur á jordinni Kambsmýri 5 hundr. innan Þíngeyjar.sýslu til Mr. Sigurdar Bjarnasonar fyrir 30 rdli. Courant, dat. 19da Febr. 1796.

11. Affalsbréf Mr. Jóns Jónssonar á 10 hundr. í Sámstodum innan Mýra-sýslu til Otta Ingjaldssonar fyrir 50 rdli. specie, dat. 1ta Júní 1781.

12. Affalsbréf Prófastsins Sira Eiríks Vigfússonar á jordunni Litlakroppi innan Reykholts kirkjusóknar 16 hundr. ad dýrleika, til

til Mr. Brynjólfs Hjálmarssonar fyrir 50 rdli. krónur og 50 rdli. kúr., dat. 7da Júní 1797.

13. Afsalsbréf Mr. Jóns Jónssonar á 8 hundr. í Vindheimum, liggjandi í Tálknafirdi innan Bardastrandar-sýslu, til Mr. Haldórs Jónssonar fyrir 96 rdli. Courant, dat. 24da Nóvembr. 1797.

14. Afsalsbréf Prestsins Síra Erlendar Hannessonar á Lækjarskógi 24 hundr. innan Dala-sýslu, fyrir 120 rdli. Specie, og Lækjarkoti liggjandi í Borgar hrepp, fyrir 40 rdli. Cróner, til Mr. Þorbjörns Olafssonar Gullsmids á Lundum, dat. 30ta Sept. 1797.

15. Afsalsbréf Sýslumanns Jóns Jónssonar Espólin, á hálfri jordunni Hraunlondum 15 hundr. liggjandi í Breiduvíkur hrepp, til Kaupmanns Hra. Hans Hjaltalíns, sem hærstbjódandi fyrir 68 rdli. Courant, dat. 1ta Apr. 1797.

16. Makaskiptabréf Mr. Jakobs Þorvaldssonar á jordunni Svertingsstodum 20 hundr. innan Eyjafjardar-sýslu, til Mr. Arna Markússonar, fyrir 20 hundr. í Kaupángi innan somu sýslu. Somuleidis selur Mr. Arni kaupandanum Mr. Jakob 10 hundr. í Kaupángi fyrir 112 rdli. 48 ßa., dat. 1ta Maí 1798.

17. Afsalsbréf Asmundar Sigurdssonar á 5 hundr. í jordunni Tjornum í Saurbæjar hrepp og Hóla kirkju-sókn, til Mr. Páls Jóns-

Jónssonar, fyrir 40 rdli. Courant, dat. 28da December. 1795.

18. Makaskiptabréf Mr. Páls Jónssonar á Æsustödum í Eyjáfirdi 20 hundr. til Gottskálks Olafssonar, fyrir eignarhlut hans í jordunni Aungulstodum 18 hundr., dat. 7da Júní 1797.

19. Afsalsbréf Sýslumanns Vigfúsar Thórarinssonar vegna Conrectors Brynjólfs Sigurdssonar á hálfri jordunni Vodmúlastodum 25 hundr. liggjandi í austur Landeyjum innan Rángárvalla-sýslu, med tilheyrandi afbýlum, til Hreppstjórans Mr. Þórdar Gíslasonar, sem hærstbjódanda fyrir 235 rdli. 60 ßa. dat. 19da Octóbr. 1796.

20. Kóngl. Confirmatión uppá Testament hjónanna Jóns Jónssonar á Melkoti og Kristínar Hrómundsdóttur konu hans, ad hvort þeirra, sem lengur lifi uppberi þess afdauda eptirlátnu fémuni, dat. 13da Maí 1797.

21. Afsalsbréf Þorsteins Gudmundssonar til Mr. Vigfúsar Gullsmids á Stóru Galtardalstúngu med Litla Galtardal, bádum 50 hundr. innan Dala-sýslu, fyrir 310 rdli. specie, dat. 22 Sept. 1790.

22. Mr. Vigfús Fjeldsted lýsir innlausnarrétti sínum á hálfri Galtardalstúngu 19 hundr. og kotinu ytra Galtardal 12 hundr. af sinnar afdaudu konu erfíngjum, dat. 5ta Júní 1798.

23. Kaup-

23. Kaupmanns Bjarna Sigurdssonar Obligatión til Realisatións-Commissiónen uppá þá honum lánudu 6000 rdli., dat. 9da Dec. 1796.

24. Fyrrverandi Sýslumanns Haldórs Jacobssonar Caution med 30 hundr. í jordunni Felli í Kollafirdi, til Hra. Stiptamtmanns O. Stephánssonar, fyrir þá af Realisatións-Commissiónen árid 1793, Vice-Logmanni Grøndal lánudu 100 rdli. med rentum, hvarfyrir nefndur Haldór Jacobsson hefir látid sig teikna, sem Cautiónista og Selvskyldner, daterud 7da. Júní 1797.

25. Afsalsbréf Sýslumanns Vigfúsar Thórarinssonar vegna Conrectórs Brynjólfs Sigurdssonar á hálfri jordunni Vodmúlastodum 25 hundr. liggjandi í austur Landeyjum innan Rángárvalla-sýslu med tilheyrandi afbýlum, til Mr. Páls Gudmundssonar, sem hærstbjódanda fyrir 235 rdli. 60 ßa., dat. 19da. Octóbr. 1796. Þessu kaupbréfi fylgir Sýslumanns Vigfúsar Thórarinssonar qvittering, uppá 235 rdli. 60 ßa., dat. 5ta. Nóv. 1796.

26. Afsalsbréf Davíds Jónssonar á Reidará í Lóni 6 hundr. ad dýrleika innan Austur-Skaptafells-sýslu, til Haldórs Þorleifssonar fyrir 25 rdli. specie, dat. 11ta. Mai 1795.

27. Gjafabréf hjónanna Bjorns Brynjólfssonar á fjórdúngi úr ablafé þeirra, þá annad-

hvort

hvørt þeirra burtkallast, til sonar þeirra Jóns Bjørnssonar, dat. 7da. Maí 1796.

28. Halls Jónssonar Testament á fjórda-parti hans fjármuna, ad honum og konu hans andadri, til bródursonar hans Magnúsar Magnússonar, ímóti ad hann þjóni þeim þeirra lífstíd, dat. 3ja Júlí 1797.

29. Afsalsbréf fyrrverand a Sýslumanns Halldórs Jacobssonar á Bólstad í Steingrímsfirdi 8 hundr. til Einars Jónssonar fyrir 140 rdli. kúr., dat. 16da. Martsi 1798.

30. Afsalsbréf Benedicts Jónssonar á jørdunni Brautartúngu 9 hundr. 40 áln. innan Borgarfjardar-sýslu med 1 kúgyldi, til Þorsteins Jónssonar fyrir 60 rdli 24 ß., dat. 2ann Júlí 1798.

31. Kóngleg Confirmatión uppá Testament hjónanna Jóns Benedictssonar og Jórunnar Þorgeirsdóttur, ad hvørt þeirra, sem lengur lifir behaldi þess afdauda gótsi, ef þeim verdur ei lífserfíngja audid, dat. 14da Júlí 1797.

32. Afsalsbréf Rafnkéls Arnasonar á 4 hundr. í eydijørdunni Sydri-Flatey, liggjandi í Einholts kirkjusókn innan Austur-Skaptafellssýslu, til Haldórs Þorleifssonar, fyrir 26 rdli. til specie, dat. 31ta Júlí 1797.

33. Afsalsbréf Þórarins Olafssonar á 6 hundr. í Raudabergi, til Jóns Sigurdssonar fyrir 30 rdli. til specie, dat. 7da Octóbr. 1797.

Eptir-

Eptirfylgjandi Dócúment var, uppleſid:

Oddur Háldórsſon Vídalín, Kóngl. Majeſts. Sýſlumadur yfir Bardaſtrandar-ſýſlu, gjørir kunnugt: ad Beykir Mr. Þóroddur Þóroddsſon af Vatneyri, ſem ec af mér ad Saudlauksdal þann 8da Júní 1791, vegna þeſs þá uppá hann vitnada dryckjuſkapar og þaraf ſljótandi rádleyſu, dæmdur ad vera ómyndugur medan hann ſé ſvo áſigkominn; heſir mér nú aptur framvíſad vitnisburdi ſinna Sóknar-préſta, uppá ſina tilbærilega hegdun og ólaſtandi framferdi um nockur nærſtlidin ár, og þar hjá óſkad, ad ſá aptur ſin fríheit, og eg vildi tjedann Dóm upphefja, ſvo ſem nú eptir ſinu verulegu atqvædi útrunninn. Hvors vegna, ſem og í tilliti til Hra. Amtmanns J. C. Vibes ſendibréfs til mín af 24da Júlí nærſtlidins, ádur áminnſtur ómyndugs dómur yfir Monſr. Þóroddi, er af mér hér med oldúngis upphafinn og ad engu gjordur, þó fyrſt um ſinn til nærſthaldandi Manntals-þings ad Saudlauksdal 1798, þá gremdir vitnisburdir ſkulu leſaſt og prótócolleraſt í vidkomenda, ſém vilja, nærveru og áheyrn; og Monſr. Þóroddur í ſinum

sínum myndugheitum framvegis stadfestast, svo framt í þann tíma eckért nýtt þessu mótstædilegt uppkémur.

Til stadfestu undir minni Hendi og Signeti, ad Haga á Bardaströnd, þann 14da Septembr. 1797.

O. H. Vídalín.
(L. S.)

Upplesid í Retti ad Saudlauksdal, þann 19da Martsí 1798. testerar

O. H. Vídalín.

Enn nú eitt Próclama upplesid:

Kallast hér med sub pœna præclusi & perpetui silentii ad mæta í Skipta-réttinum í Stickishólmi í Snæfellsness-sýslu innan árs og dags frá þessa Próklamatis Públikatíóns dato fyrir Logþingis-réttinum, Erfingjar, samt Credi- og Debitóres, og adrir vidkomendur í Stersbúi fyrrum Kaupmanns Didriks Hölters í Stickishólmi, sérhvorr med logleg skilríki fyrir því, þá umvarda kann, þá hverjum þeirra skal Réttur ské ad laga fyrirmælum.

Oxarár Logþingi, þann 21ta Júlí 1798.

F. Jónsson.
K. M. Sýslumadur í Snæfells-sýslu.

Rétt útskrifad af Logþingis-Réttar Prótócollnum Anno 1798, vitnar

Th. Nicolaison.

Eptir begéring fylgir einnig svo lák-andi Próclama: (*)

Innkallast hér med innan árs og dags sub pœna perpetui & præclusi silentii Skuldaheimtumenn og Erfingjar Gudrídar, heitinnar Jónsdóttur, er deydi sídstlidid ár hér að Anaúnaustum innan Gullbringu-sýslu; þeir fyrri, ef vera mættu, til lögformlega ad sanna sínar krøfur, og þeir sídari til ad framkoma med lögleg skilriki um arfs tilfall sitt og ættfærslu. Hvorjir fyrir sig vildu fyrir mér, sem Skiptaforvaltara, mæta annadhvort persónulega, edur fyrir antekna Umbodsmenn med sín skjöl.

Nesi, þann 9da Júlí 1798.

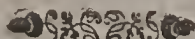
S. Pétursson.

Somuleidis eptirfylgjandi Appell:

Þar eg, vid ad hafa nú fyrst séd og lesid Hra. Lögmanns Magnúsar Olafssonar dóm í sökinni, milli Hreppstjórans Páls Gudmundssonar á Vodmúlastødum og bóndans Eiriks Einarssonar á Oddakoti, finn, ad hans dómur í nefndri sök, er, ecki eingúngis hvad mig snertir, sem Undir-dómara í þeirri

sömu,

*) Þetta Dócúment er aldrei fyrir Lögþíngis-rett framlagt, ne í Rettinum lesid, þess vegna ecki løgskickad Próclama.

sömu, Lögum og Rétti gagnstædur, heldur og
þad af velnefndum Lögmanni í áminnstri sök,
affagda Interlócútoríum, inniheldur ad minni
meiníngu skÿlausa Réttarneitun, og ad þar
hjá ecki finnst í Logþíngis Prótócollnum med
einu ordi áminnst þad skriflega Appell, er
Eiríks Talsmadur Hra. Sÿslumadur Jón
Espólín framlagdi í Réttinn hans vegna, enn
sídur þeir grundir, uppá hvorja því hefir verid
frávísad. Því declarera eg hérvid solenniter, uppá svo vel mín, sem ádurnefnds bónda
Eiríks Einarssonar vegna, eins Appell frá
nefndum Lögmanns Magnúsar Olafssonar
hofud-dómi í sökinni, sem frá því í henni afsagda Interlócútorió; hvort mitt Appell, eg
óska Hra. Logþíngisskrifarinn láti med Alþíngisbókinni in extenso þryckja.

Seltjarnarnesi, þ. 30ta. Júlí 1798.

V. Thórarinsson.

